

Nas tednik

Koroški

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

LETO XII./STEVILKA 6

CELOVEC, DNE 11. FEBRUARJA 1960

CENA 2.— SILINGA

**Weisse Wochen
Inventurverkauf**

Dietmar Warmuth & Co.

Villach, Hauptplatz

Šolstvo južne Koroške urejeno?

Odlok deželnega glavarja Wedeniga z dne 22. septembra 1958 je zrušil dvojezično šolo, ki je temeljila na odredbi koroške deželne vlade z dne 3. oktobra 1945. Ta dvojezična šola je bila ustavno uzakonjena ter so jo predstavljali avstrijski politiki svetovni javnosti dolgo časa kot vzorno manjšinsko šolsko ureditev. To upravičeno, saj je vzgajala šola tako slovensko kot nemško govorečo mladino k strpnosti, k medsebojnemu spoštovanju, k spoznavanju kulturnih dobrin obeh narodov v deželi. Dani so bili tako s šolsko odredbo vsi pogoji za utrditev miru na obmejnem ozemlju.

Medtem ko se je začel na dvojezičnih šolah graditi med mladino most od sosedu do sosedu, so pomagali ta most rušiti v javnosti tudi politiki obeh koalicijskih strank. Saj so med seboj naravnost tekmovali za glasove tistih, ki so pahnili deželo in državo leta 1938 v največjo katastrofo avstrijske zgodovine. Da nacističnim elementom, ki so se znali ugnezdit v obeh koalicijskih strankah, ni bilo prav nič za mir v deželi, je jasno. Izkoriščajoč svoje vplivne položaje so se zaganjali proti dvojezični šoli z za večinski narod naravnost poniževalno gonjo tako dolgo, dokler ni padla dvojezična šola.

Odlok, ki ga je izdal koroški deželni glavar 22. septembra 1958 in njegova ustavna uzakonitev 19. marca 1959 sta prikazala vsemu svetu na kako šibkih temeljih sloni avstrijska demokracija. Deželnemu glavarju je bilo dobro znano, kako je nastala dvojezična šola, kako jo je zagovarjal kot vzorno rešitev pri pogajanjih za avstrijsko državno pogodbo v Londonu, da se je ta šola tudi praktično obnesla, poznal je zelo dobro slovensko stališče k temu vprašanju, kljub temu pa je brezobzirno šel preko vseh teh dejstev ter izdal odlok, ki je zrušil šolsko odredbo iz leta 1945.

Koroški Slovenci smo proti odloku in novemu šolskemu zakonu, ki ga je sklenil avstrijski parlament, stvarno in odločno protestirali ter tako v Celovcu kot na Dunaju jasno izpovedali, da odklanjamo sleherno rešitev šolskega vprašanja brez nas in preko nas. V novem šolskem zakonu sploh ni bilo upoštevano naše stališče. Zakon zato ne pomeni kaj drugega, kot nadaljevanje nasilstva večine nad manjšino.

Tembolj smo se čudili izjavam deželnega glavarja Wedeniga in socialističnih poslancev v koroškem deželnem zboru, da je omogočil novi šolski zakon pomiritev duhov in južnem delu Koroške in da so šolske prilike na omenjenem ozemlju urejene. Pred nekaj dnevi pa je izjavil prosvetni minister dr. Drimmel na tiskovni konferenci na Dunaju, da se po enem letu, odkar je sprejel avstrijski parlament manjšinski šolski zakon, lahko ugotovi, da se je zakon obnesel in da v polni meri ustrezajo pogojem državne pogodbe. Šolskim oblastem, je dejal prosvetni minister, ni znana nobena pritožba.

Te izjave nas vsekakor presenečajo, saj so popolnoma v nasprotju z dejanskimi prilikami, ki vladajo na šolah dvojezičnega ozemlja.

Vprašamo gospoda prosvetnega ministra in koroškega deželnega glavarja: Kje je posebni šolski oddelek za manjšinsko šolstvo, ki ga predvidevata državna pogodba in novi šolski zakon? Zakaj ni bil še do zdaj imenovan šolski nadzornik, ki bi moral nadzorovati slovenski pouk na ljudskih, glavnih in srednjih šolah na Koroškem? Zakaj še do danes ni izšel učni načrt za dvojezične šole, kljub temu, da ga predvideva tudi novi šolski zakon? Zakaj

Cilji avstrijske zunanje politike

Minulo nedeljo je avstrijski zunanji minister dr. Kreisky odletel s precejšnjim spremstvom v London, od tam bo po razgovorih z angleškimi politiki in gospodarstveniki šel v francoski Pariz, nato pa naprej preko »železne zaves« v Varšavo, prestolnico »ljudskodemokratske« Poljske. Naslednja postaja njegovega potovanja bo pa zopet na tej strani »zaves«, namreč Bruselj v Belgiji. Od tam pa bo skočil še v Bonn. Zadnja točka njegovega potovanja pa je Beograd.

Precej obsežen potni načrt. Že po označbi prestolnic je kazno, da si avstrijski zunanji minister sicer prizadeva v prvi vrsti za ureditev dobrih razmer s socialističnimi državami v vzhodni Evropi, med katerimi je za Sovjetsko zvezo Poljska najvažnejša, pač pa da mu gre tudi zato, da obstoječa prijateljstva na Zapadu ne zapravi.

Že vnaprej je dr. Kreisky pred odhodom na pot izjavil, da ne namerava posredovati med Vzhodom in Zapadom, kar je londonski »Times« komentiral češ, da to itak ne gre, kajti sedanja Avstrija je pač premajhna, da bi mogla igrati kako večjo vlogo v mednarodni politiki. V ospredju potovanja dr. Kreiskega stoje gospodarska vprašanja, predvsem kako premostiti prepad, ki se pojavlja med obema glavnima gospodarskima organizacijama v Evropi, med EFTA in EWG. Avstrija ima še prav posebne razloge, da se trudi za premostitev

tega nasprotja. Ona je namreč članica EFTE, večina njene zunanje trgovine se pa odigrava z državami EWG. Zato se bo dr. Kreisky ustavil v Bruslju, a ker je že na severu, bo skočil še v Bonn, da nekoliko zakrpa precej razdrapane odnose med obema nemško govorečima prestolnicama. V zadnjem času so v Bonnu precej nevoljni na Avstrijo. In končno bi naj potovanje v Beograd služilo pomiritvi nasprotij med Avstrijo in Jugoslavijo ter obnovitvi dobrih sosedskih odnosov, ki so se skalili najprej zaradi premoženjskih vprašanj v zvezi z državno pogodbo, potem pa dodatno še zaradi manjšinske politike na Koroškem. Sedaj po uradnih izjavah sodeč izgleda, da so premoženjska in druga gospodarska vprašanja v glavnem za obe strani zadovoljivo rešena. Kot so v Beogradu naknadno izjavili, bo ob priliki podpisov gospodarskih pogodb med Avstrijo in Jugoslavijo v Beogradu tudi govora o manjšinskih zadevah. Na vseh teh potovanjih ga bo spremljal tudi državni tajnik v zun. ministrstvu dr. Gschnitzer, kajti zunanja politika je koalicijska zadeva.

Čeprav avstrijska zunanja politika poudarja skromnost, pa osebni cilji zunanje ministra dr. Kreiskega niso tako skromni. Sliši se namreč, da bi rad postal generalni tajnik Združenih narodov, ko poteče poslovna doba sedanjemu izvoljenemu tajniku Dag Hammarskjöldu. Za izvolitev pa je potreben tudi pristanek Vzhoda.

Pekoča vprašanja dr. Kreiskyju v Londonu o manjšinah

V Londonu je dr. Kreisky sicer bil prijazno sprejet, vendar je pri svojih stremljenjih pridobivati v angleški javnosti simpatije za Južno Tirolsko vprašanje, nalezl na težave, ki bi jih pravzaprav moral predvidevati. Na častnikarski konferenci, katere se je udeležilo nad 100 angleških in tujih novinarjev, je med drugim tudi izjavil, da bo Avstrija južnotirolsko vprašanje zopet spravila pred Združene narode, ako ne bo Italija podelila bocenski provinci avtonomije.

Nato se je oglasilo več angleških novinarjev in vprašalo, kako je s slovenskimi manjšinami v Avstriji. Minister je v zadregi ponovil že znano tezo koroških nacionalistov, češ, da je položaj med obema manjšinama bistveno različen. Trdil je, — kot že pred nekaj meseci v dunajskem državnem zboru — da so Južni Tirolci strnjeno naseljeni na svojem ozemlju, Slovenci na Koroškem pa razkropljeni! Po drugi strani pa koroški Slovenci ne zahtevajo popolne samouprave, ampak samo delno, to je kulturno avtonomijo. Priznati je moral, da doslej še niti te niso dobili, pač pa je izjavil da jo bodo.

dopuščata prosvetno ministrstvo in koroški deželni šolski svet, da se poučujejo naši otroci slovenščino v konferenčnih sobah, medtem, ko imajo od slovenskega pouka odjavljeni otroci računski pouk? Zakaj prosvetno ministrstvo in koroška deželna šolska oblast ne skrbita za nadaljno izobrazbo učiteljstva na dvojezičnih šolah v okviru Pedagoškega inštituta. Kazno je, da so te izjave vodilnih državnih in deželnih predstavnikov namenjene zopet nemško-nationalnim elementom v deželi, češ, kakor vidite, smo vašim željam ustregli, sedaj nas pa volite!

Nedavni nacistični izgredi v deželi in po svetu so jasno dokazali, odkod proti demokraciji nevarnost. Kdor podcenjuje dejstvo, da nacizem spet dviga glavo, ta pozablja, da s svojim zadržanjem sam poma-ga žagati vejo, na kateri sedi.

Britansko zunanje ministrstvo k pozivom dr. Kreiskega po podpori v južno-tirolskem vprašanju ni podalo izjave, pač pa je dalo vedeti, da se v to zadevo sploh ne bo vmešalo.

Veliki svet še manj verjame lepim obljubam, kot pri nas na Koroškem, posebno če je tisti, ki daje obljube imel časa na pretek, da svojo dolžnost izpolni.

Zopet pa se je enkrat izkazalo, da je koroško manjšinsko vprašanje mednarodno vprašanje in da avstrijski politiki tako dolgo ne bodo mogli mirne duše hoditi v svetovno politično areno, dokler ne bodo dali manjšinam v Avstriji pravic, ki jim gredo.

Italijansko razočaranje v Moskvi

Italijanski državni predsednik Gronchi se je kot prvi izmed zapadnih državnih predsednikov odločil, da sprejme sovjetsko vabilo na obisk v Moskvi. Storil je to kljub svarečim glasom iz Vatikana, ki se je izrekel proti potovanju zato, ker sovjetska vlada zatira svobodo in vero. Sovjetska zveza je nameravala s prijaznostjo pripraviti Italijo do tega, da bi pod geslom »razorožitve« odstranila ameriške raketne baze v Italiji.

Gronchi pa se ni pustil prepričati. Čim je Hruščev to videl, je prišel s pravo barvo na dan in svetoval Gronchiju, ki je po prepričanju katoličan, da naj čimprej prestopi h komunistični partiji, dokler je še čas. Danes veje sovjetska zastava na luni in sčasoma bo še kje drugje, je Hruščev pomenljivo pripomnil. Zunanjemu ministru Pelli, ki je hotel nekaj ugovarjati, je Hruščev dejal, da je življenje najboljši učitelj, ki končno pouči tudi najbolj »zabitega« učenca. Za italijanskega ministra osebno ne baš laskava pripomba. — Italijanski tisk se nad temi izlivi sovjetskega veljaka zelo zgraža in meni, da je Gronchijevo potovanje bilo velika napaka, kajti jasno je, da Hruščeva tudi prijazen Gronchijev obraz ne bo pripravil do popuščanja in sprave z Zapadom.

Seja Narodnega sveta

Danes, dne 11. februarja se je sestal odbor Narodnega sveta koroških Slovencev in razpravljaj o tekočih vprašanjih, posebnost v zvezi z deželnozborskimi volitvami.

- K R A T K E V E S T I -

Nemci so izgubili vojno zaradi Hitlerjeve trme in nesposobnosti, ker je nadaljeval boj, čeprav je že leta 1943 sam sprevidel, da ne more več zmagati, je izjavil profesor Percy Ernst Schramm, ki je kot uradni zgodovinar med minulo vojno vodil dnevnik nemških oboroženih sil. Dejal je, da posamezne in redke sabotaže in izdajstva niso imela nobenega odločilnega vpliva na izid vojne. Toliko opevanih Hitlerjevih »čudodelnih orožij« pa sploh nikdar ni bilo. Pozabil pa je profesor pripomniti, da so Nemci izgubili vojno tudi zato, ker so brezpogojno, od navadnega vojaka pa do feldmaršala, slepo ubogali do zadnjega svojega zmešanega »firerja« in on je s to nemško lastnostjo mogel trdno računati.

Mazača kljukastih križev na judovsko molilnico v Kölnu sta bila obsojena in sicer Arnold Strunk na 14, njegov pajdaš Paul Schöner na 10 mesecev zapora. Pred sodiščem sta se oba poldorastla mladenci jako predrzno obnašala in odkrito izjavljala, da sta prepričana nacisti. Med drugim sta tudi navajala, da sta se šolala ob branju Hitlerjeve knjige »Mein Kampf«, Schöner pa je dejal, da je njegov vzornik Horst Wesel, avtor znane nacistične himne »Horst-Wessel-Lied«. Državni pravnik je proti preveč mili sodbi vložil priziv in tudi vodilni nemški listi kritizirajo popustljivost kölnskega sodišča.

33 mrtvih in 50 ranjenih je zahtevala železniška nesreča v državi Čile v Južni Ameriki, ko se je na nekem ovinku iztiril vlak, ki je vozil s preveliko brzino.

Na desetletno pregnanstvo v Sibiriji je bila po objavi sovjetskega radia obsojena Nina Dimitrijeva, žena bivšega sovjetskega mornariškega atašeja v Londonu. Nina je namreč za časa svojega bivanja v Angliji zaprosila za politični azil, ki so ji ga angleške oblasti dovolile. Mož pa se z njeno odločitvijo ni strinjal, ampak se je vrnil v Sovjetsko zvezo. Čez čas si je osamela žena premislila in se prostovoljno povrnila v Rusijo, da se zopet združi z možem. Toda tega so ondi obsodili na več let ječe, ker za časa svojega službovanja v Londonu ni bil dovolj pazljiv in je s tem stranki prizadejal hudo škodo. Svojo kazen prestaja v neki moskovski jetnišnici, ženo so pa poslali v pregnanstvo v Sibirijo.

Tujim turistom iz zapadnoevropskih držav, ki potujejo v Jugoslavijo, odslej pri prošnji za vizum ne bo več treba prilagati fotografije.

Potniško letalo se je zaletelo v neko steno v južnoameriškem gorju Andi ter se raztreščilo. Vse (56) v letalu nahajajoče osebe (potniki in posadka) so bile na mestu mrtve. Je to največja letalska katastrofa v Južni Ameriki v povojnem času.

Končali so se zimski manevri atlantskih sil na Bavarskem, ki so imeli naslov »Zimski branik« in je pri njih sodelovalo 60.000 ameriških in zapadnonemških vojakov s 15.000 motoriziranimi vozili. Trajalo so sedem dni inso bili kljub neurju, snegu in ledu ter silovitemu mrazu, po programu do konca izvedeni. Z zraka so manevre podpirale močne jate ameriškega letalstva. Zgodilo se je več nesreč pri katerih so izgubili življenje 3 nemški in dva ameriška vojaka ter 4 civilisti. Pri 80 prometnih nesrečah, ki so se zgodile med manevri je bilo ranjenih nadaljnjih 36 oseb.

Politični teden

Po svetu . . .

Posvetovanje v Moskvi

Predstavniki satelitskega bloka so se sestali na zasedanje v Moskvi, kjer so po večdnevni posvetovanjih sprejeli smernice za zunanjo politiko sovjetskega bloka v naslednjih tednih in mesecih, obenem pa tudi važne sklepe o gospodarstvu vzhodnega bloka, ki vedno bolj staplja gospodarstva posameznih držav v en velik gospodarski organizem. Kot kaže zaključno uradno poročilo moskovskega posvetovanja, bo v prihodnjih mesecih sovjetska vlada temeljito izkoristila psihološko prednost, ki ji jo daje njena premoč na področju daljnometnih raket, katere je pred kratkim preizkusila na Tihem oceanu. Ta premoč ji daje možnost, da demobilizira poldrugi milijon vojakov, ne da bi pri tem utrpela kako zmanjšanje borbene moči svojih oboroženih sil. Namesto vojakov bodo pač stopile rakete.

Se razume, da take prednosti Moskva ni mogla pustiti neizkoriščene tudi v propagandnem oziru. Zato moskovski zaključni komunike zahteva splošno »razorožitev«, ki da jo Sovjetska zveza že v praksi izvaja z demobilizacijo dela kopne vojašnice in drugi jo naj posnemajo. Se razume, da so ti argumenti namenjeni za preprosta ušesa na Zapadu in predvsem v nevtralnih in nevtralističnih ali vmesnih državah, ki jih že itak davi strah pred sedanjo sovjetsko raketo premočjo. Ameriška vlada je na to odgovorila z objavo svojega proračuna, ki predvideva povečane vojaške izdatke za pospešene rakete poskuse.

Zapad ne zaupa Nemcem

Sovjetski blok nadalje predlaga ureditev berlinskega vprašanja in sklenitev mirovne pogodbe z Nemčijo. Če pa ne bo moč priti do sporazuma med Vzhodom in Zapadom o ureditvi celotnega nemškega vprašanja, pa je sovjetski blok pripravljen skleniti mir samo z Vzhodom, to je komunistično Nemčijo. Moskovski razgovori so bili priprava na »vrhunski sestane«, na katerem bodo morali zapadni državniki računati z bojvito in okretno sovjetsko politiko. Značilno je namreč, da v zadnjem času Sovjetska zveza ni več tako energična glede svojih zahtev o ureditvi Berlina. Očividno hoče zasejati razdor med Zapadno Nemčijo in njenimi atlantskimi zavezniki, ki se zaradi nedavnih izbruhov nacizma v Nemčiji obotavljajo dati zapadnonemški vojski atomsko orožje, katerega so ji bili pred časom obljubili. Prav te dni je laburistična stranka v angleškem parlamentu predložila zbornico resolucije, v kateri graja oborožitev Zapadne Nemčije z atomskimi orožji. Izgleda, da se k istemu mišljenju nagibajo tudi nekateri člani vlade. Ministrski predsednik Mc Millan in zunanji minister Selwyn Lloyd sta v neprijetnem položaju, kajti vse izgleda, da bosta pod pritiskom javnega mnjenja morala Nemcem že dano obljubo vzeti nazaj.

De Gaulle čisti v lastnih vrstah

Po dramatičnih dogodkih zadnjih tednov v Alžiru, ki so do temelja zamajali Francijo, a so se vendarle končali z De Gaullovo zmago nad upornimi francoskimi skrajneži v Alžiru, je sedaj De Gaulle začel čistiti lastne vrste. Francoski parlament mu je izglasoval potrebna pooblastila, da lahko leto dni vlada, kakor se mu zdi prav, izdaja ne le uradne odredbe ampak tudi ukrepe z zakonsko močjo.

Najprvo je De Gaulle odslovil več ministrov, med njimi Soustelle, ki je bil minister za Saharo. Soustelle je bil poleg padalskega generala Massuja ena izmed vodilnih osebnosti, ki so pred dobrim letom spravile De Gaulle na oblast v upanju, da bo stari general delal tako kakor bodo oni in njihovi somišljeniki hoteli. Toda general je delal po svoji glavi. Odslovljena sta bila tudi obrambni in poštni minister in več generalov in visokih uradnikov. Za časa francoskega upora v Alžiru se je pokazalo, na kako trhljih temeljih stoji francoska državna zgradba, ki jo lahko nenaden piš nacionalističnih strasti omaje do temeljev. To so razsodni Francozi spoznali in zato dali De Gaulle vso podporo, kajti sicer je grozila nevarnost, da Francija zdrkne na raven južnoameriških diktatur, kjer utegne vsakega pol leta kaka vojaška kamarija izvesti puč in postaviti na vrh svojega moža, pri čemer pa ostane vse drugo pri starem. Končni uspeh De

Gaulle bo pa odvisen od tega, ali se mu bo v pogajanjih z arabskimi uporniki, ki jih predstavlja begunska vlada Ferhata Abasa v Tunisu, posrečilo doseči kak za obe strani znošen kompromis. Zato je pa tudi eno leto dni kratko.

Zopet oženj na Bližnjem vzhodu

Na meji med Izraelom in Sirijo v bližini Genezareta so spet regljale strojnice in topovi. Sirijski oddelki so napadli več izraelskih obmejnih straž pri čemer so bili ubiti trije izraelski vojaki. Kontrolna komisija Združenih narodov je sicer dosegla ustavitve ognja, vendar napetost še traja. Ponovni izbruh odprtih sovražnosti v tem nemirnem delu sveta je posledica konference 14 mohamedanskih držav, ki so se bile sestale v Ammanu in sklenile politični in gospodarski boj kot Izraela. Arabci še vedno smatrajo izraelsko državo kot vsiljivca, ki se je bil z ameriško in angleško pomočjo polastil njihovih najbolj rodovitnih tal. Svoje prste pri ščuvanju proti Izraelu ima tudi Sovjetska zveza, ki zadnje čase posveča vedno več pozornosti temu delu sveta.

. . . in pri nas v Avstriji

Reforma od zgoraj v Ljudski stranki

Čeprav so že dolgo napovedovali spremembe v vodstvu Ljudske stranke (OeVP), je minuli teden javnost bila vendarle presenečena, ko je zvezni kancler ing. Raab naznanil svoj sklep, da odstopi kot načelnik stranke in predlagal za svojega naslednika štajerskega poslanca in drugega podpredsednika državnega zbora dr. Alfonza Gorbacha. Po dolgih tednih zaupnih razgovorov pogajanj in predpriprav je bila med obema glavnima strujama v OeVP, med »starimi«, ki že od leta 1945 vodijo stranko in »reformisti«, ki s sedanjim načinom vodstva strankinih poslov niso bili zadovoljni, prišlo do kompromisa, kot je v tej povojni dobi postalo že običajno v avstrijski notranji politiki, in sicer ne glede odnosov med obema glavnima koalicijskima strankama, med OeVP in socialisti, ampak tudi v prepirih med strujami v teh strankah samih.

Torta je bila znova razdeljena in sicer tako, da so kolikor toliko vsi zadovoljni. Dosedanji generalni tajnik dr. Maleta je bil, kot smo že v prejšnji številki poročali, izvoljen za predsednika Delavsko-narodno zveze (ÖAAB), ene izmed najvažnejših organizacij, ki sestavljajo Ljudsko

stranko in tako bil po rangi povišan, kajti kot predsednik ÖAAB je avtomatično podnačelnik stranke. Obenem se pa je spraznilo mesto generalnega tajnika, ki je sicer po časti nižje, vendar po pomenu mnogo važnejše.

Reformisti so v glavnem očitali Raabu in njegovemu krogu, da so preveč samovoljno vodili strankine zadeve ter da so v zadnjih letih postali leni in okorni. Le zato je po njihovem mnenju mogla socialistična stranka svoje položaje utrditi. V prvi vrsti so seveda poleg ing. Raaba ti očitki — brez ozira na njihovo stvarno upravičenost ali ne — zadevali seveda generalnega tajnika stranke, takoj za njim pa ministra Grafa, ki je bil šef strankine propagande, kajti reformisti so očitali propagandnemu aparatu stranke, da je brez izvirnih domislic in brez udarnosti. Pri novih spremembah je bil minister Graf »razbremenjen« propagandnega referata, ki ga bodo odslej vodili plačani propagandisti kot nastavljenici.

Po novem sporazumu med Raabom in reformisti bo postal generalni tajnik pristaš slednjih dr. Withalm, bivši državni tajnik, ki si je pridobil znaten sloves z izdajo že znanih »Ljudskih delnic«. Vendar bo tudi Raabova skupina ohranila v strankinem osrednjem aparatu še močne postojanke. Namestnik generalnega sekretarja ostane še naprej zvezni svetnik Scheidl, ki velja za najožjega zaupnika ing. Raaba, prav tako ostane na svojem dosedanjem mestu direktor Habich kot finančni referent.

Notranje napetosti v Ljudski stranki so bile torej zopet rešene za zaprtimi vrati in izjavila so se škodeželjna upanja nasprotnikov, da bo na občem zboru Ljudske stranke prišlo do javnih obračunavanj in bojnih glasovanj med obema skupinama. Okrog 320 delegatom, ki se bodo v prihodnjih dneh zbrali iz vseh zveznih dežel na Dunaju, bo treba le še prikriti in potrditi predloge vodstva.

Brez dvoma pomenjajo spremembe v Ljudski stranki novo razdobje v razvoju te stranke. Ing. Raab ostaja sicer še naprej predsednik vlade, vendar se bo odslej moral bolj ozirati na mnenje novih mož v strankinem vodstvu in njegov obseg oblasti se je s temi spremembami brez dvoma skrčil in razvoj kaže proti penzionu.

Pozornost socialistov je pa v teh dneh obrnjena predvsem na dogodke v Ljudski stranki ter na priprave za naslednjo rundo — z novim nasprotnikom — Gorbachom in njegovimi.

Volilna borba na Koroškem v polnem teku

Natančno dne 6. februarja se je tudi uradno začela volilna borba na Koroškem. Čeprav je bilo v medstrankarskem volilnem dogovoru rečeno, da se bodo vse stranke vzdrževale osebnih napadov in vodile volilni boj na dostojni način, kaže, da je bil ta sporazum sklenjen samo zato, da bo ena stranka lahko drugi očitala češ, da ga je ona prelomila.

Kljub začetku jubilejnega leta, v katerem bi ob 40-letnici plebiscita naj bila v vrsti slovesnosti manifestirana enotnost koroške dežele pod geslom: »V dveh jezikih enega duha«, pa izgleda, da še vedno prevladuje nacionalistična gesla.

Rjavkasto svobodnjaška FPOe, v kateri se zbirajo mnogi ljudje, ki so aktivno sodelovali pri uničenju svobodne Avstrije, je začela svojo volilno propagando z grožnjo proti vsem ostalim strankam, češ da bo tista stranka, ki se bo potegovala tudi za slovenske glasove, zagrešila izdajstvo nad »zvestobo domovine«.

Izgleda, da je grožnja zalegla, kajti obe veliki stranki Ljudska (OeVP) in Socialistična (SPOe) imata skomine po nacističnih glasovih, za katere obe že vso povojno dobo tekmujejo, a jih nikdar ne dobita. Sam prvak socialistične stranke je v nedeljskem uvodniku v »Neue Zeit« izjavil, da na volitve ne gredo ne Slovenci in ne Nemci, ampak samo Korošci. In ti so najbrž — mutasti. Socialisti se zavedajo, da spriči njihove manjšinske politike, ki se v dejanjih ni prav nič razlikovala od držanja drugih strank, ne morejo več računati na simpatije tistih Slovencev, ki so jim v preteklosti, verujoč v prijazne besede, dali svoje glasove.

Dočim je propaganda Ljudske stranke usmerjena predvsem na bojvniško preteklost svojih kandidatov in na kritiko socialističnega gospodarstva v deželi in ji pri slednjem argumentov ne manjka, posebno

glede zanemarjanja južnega dela dežele, pa se socialisti hvalijo s prav isto gospodarsko politiko, ki jo predstavljajo kot velik uspeh pri delu za dobrobit dežele.

Le prekmalu se je volilna borba izprevrnila v osebne napade. Eden drugega vprašujejo, kje so bili v kritičnih časih in izkaže se, vsaj po trditvah strankarskih propagand, da so eni bili na nemški fronti, drugi pa so sodelovali s partizani. Vsa stvar ima priokus slabe pustne šale. Zaenkrat se edini odkrito potegujejo za slovenske glasove komunisti. Ti so se spomnili na Slovence spet sedaj, ko jim voda teče v grlo, so namreč na tem, da izgube poslednji mandat v deželnem zboru. Slovence vabijo s tem, češ da je njihov zastopnik edini, ki v deželnem zboru še reče kako dobro besedo za Slovence.

Dobrih besed smo Slovenci vajeni od vseh strank, ne pa dobrih dejanj. Lepo govorjenje komunisti nam ne prinaša nobenega haska, kvečjemu nas spravljajo v slabo družino, namreč tistih, ki zatirajo svobodo v polovici Evrope, tam jemljejo zemljo kmetom in jih silijo v novo tlačanstvo, ki na Madžarskem pobijajo mladino med 16. in 18. letom samo zato, ker si upa povedati resnico. In povrh vsega, kaj nam koristi lepo govorjenje, ko ta komunistični poslanec v koroškem deželnem zboru vselej, kadar gre zares, itak glasuje s socialisti, kot se je še pred krakim zgodilo ob razpustu deželnega zbora.

Še en primer. Sovjetska vlada je že večkrat pokazala živo zanimanje za južnotirolsko manjšino (in samo za to) ter dala avstrijski vladi vedeti, da jo bo podprla, ako bo Avstrija južnotirolsko zadevo spravila pred mednarodne forume. Dunajska vlada je to prijazno ponudbo molče prešla in se je ni poslužila. Ve namreč, da bi ji družina s komunisti pri poštenih ljudeh več škodila kot koristila.

SLOVENC

dama in po svetu

† Ivan Pregelj

V 77. letu starosti na tihem, je po dolgi in težki bolezni, ki ga je polagoma docela ohromila, umrl v Ljubljani upokojeni profesor Ivan Pregelj. Z njim pa je legel v grob največji slovenski pisatelj za Cankarjem. Brez dvoma pa najizrazitejši katoliški pisatelj našega časa med Slovenci.

Po rodu je bil od Svete Lucije pri Tolminu, kjer se je rodil v revni družini. Že v nežni otroški dobi je izgubil očeta in mater. Za njegovo vzgojo in šolanje je skrbel dobri župnik Jože Fabijan, ki ga pisatelj hvaležno imenuje svojega duhovnega očeta. Po končani gimnaziji v Gorici je študiral filozofijo na Dunaju. Po dovršenih študijah, ki jih je zaključil z doktoratom, je služboval kot profesor v Gorici, Pazinu v Istri, Kranju in Ljubljani, kjer je vzgajal generacije slovenskih izobražencev in jih učil tudi lepe slovenščine. Leta 1946 je stopil v pokoj.

Že kot študent je začel pisati in kmalu postal eden izmed stebrov katoliške revije »Dom in svet«. Poleg vrste novel je Pregelj napisal celo zapovrstje zgodovinskih romanov in povesti. Omenimo le zgodovinsko trilogijo iz časa kmečkih puntov Tolminci, Stefan Golja in njegovi ter Plebanus Joannes, v katerih je orisal usodo in boje svojega tolminskega roda za človeka dostojno življenje in svobodo. So pa obenem pretresljiv in prepričljiv spomenik slovenskemu ljudstvu in njegovi neuklonljivi volji do življenja. Za časa službovanja v Istri je spoznal življenje v tem najjužnejšem koncu slovenske zemlje. Tudi na Koroško je posegel s svojim delom. Mohorjeva družba je med drugim izdala zgodovinsko povest Peter Pavel Glavar. Povest »Umreti nočejo« je posvečena trpljenju in borbi roda ob Zilji in Dravi tostran Karavank. Morda njegova najpristranejša, zlata knjiga so »Otroci sonca«. V Pregeljevih delih se prepleta življenjski realizem s čudovito sanjsko poezijo, kmečka priproščina s prefinjeno nežnostjo, otroška vernost z globokimi filozofskimi razglabljanji, navezanost na slovenstvo s svetovljansko razgledanostjo. Stal je z obema nogama na zemlji, pogled pa mu je bil uprt v nebo. Napisal je tudi vrsto poduhovljenih dramatskih del, ki pa žal še niso našle na isto tenko struno uglasenega režiserja, ki bi mogel polnovredno preliti Pregeljeve besede v vidno, živo odsko podobo. Po značaju pa je bil tih, skromen človek.

V desetih lepih knjigah je izšlo njegovo Zbrano delo med obema vojnama v Ljubljani, Hitlerjev napad leta 1941. na Jugoslavijo pa je preprečil izdajo 11. in zadnjega zvezka.

Že ob začetku vojne je Pregelj odložil pero, po koncu vojne pa ga tudi ni prijel več v roke. Menda zato, ker je njegovo srce onemelo zaradi grozot, ki so se nagrmadile na naš lepi, ljubljani slovenski svet. Po letu 1945 v Sloveniji nihče ni smatral za potrebno, da bi ponatisnil vsaj tista njegova dela, ki so bila že davno razprodana. Bila so pač preveč katoliška. Vendar ta umetna tihoča ne izraža, da je Pregelj med Slovenci pozabljen. Ko je Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu v Argentini izdala 11. zvezek Pregeljevega zbranega dela v knjigi z naslovom »Moj svet in moj čas«, so številna naročila pričala, da ima Pregelj trajno mesto v srcih čitačih Slovencev.

Odsel je sedaj po plačilo k svojemu Stvarniku, po plačilo za svoje delo in svoje trpljenje.

Slovenec je režiral v Berlinu

Pred kratkim se je vrnil v Ljubljano operni režiser Hinko Leskovšek, ki si je z režijo Prokofjeva opere »Zaljubljen v tri oranže« pridobil mednarodni svet. V Berlinu je bil povabljen, da v tamošnji Državni operi pripravi Gluckovo delo »Orfej in Evridika«. Že prej pa je ondi tudi z velikim uspehom naštudiral Musorgskega »Hovanščino«.

Eines schon dagewesene Sensation

An die „Kärntner Nachrichten“!

In Ihrer letzten Nummer lesen wir unter anderen „freundlichen“ Erörterungen über die Slowenen Bemerkungen, die kaum geeignet sind, zur Versöhnung der beiden Völker im Lande beizutragen. Ob Ihre Behauptung, es gebe im Lande nur noch 3% Slowenen und das Land sei eindeutig deutsch, im Jubiläumsjahr am Platze ist, sei dahingestellt. Wir erwidern auf diese Ihre Behauptung lediglich mit den Worten unseres seinerzeitigen politischen Vertreters im Landtag und im Reichstag, Grafenauer, der vor mehr als einem halben Jahrhundert auf ähnliche Polemiken des großdeutschen Sprechers Prof. Angerer, ausrief: „Herr Professor! Heute eröffne ich Ihnen die allergrößte Sensation: Im Anfange schuf Gott Himmel und Erde, Adam und Eva — und beide waren deutsch!“

Vieles hat sich seitdem in der großen Welt verändert, in unserem kleinen Lande scheint aber die Uhr des Zeitgeschehens stehen geblieben zu sein.

„Knjiga o lepem vedenju“ za nove nemške vojake

»Vojak mora imeti vse gumbе vedno zapete, od ovratnika pa do žepov, čepica mu mora sedeti ravno na glavi in čevlji morajo biti sveže osnaženi.« To in še marsikaj drugega določa novi priročnik za vojake zapadnonemške republike, članice Atlantiskega pakta. Ko so Nemci začeli obnavljati svojo vojaščino, so v duhu svoje že prislovnične temeljitosti mislili na vse. Se razume, da pri tem na pravila olikanega vedenja (vsaj v času miru) niso mogli pozabiti. Zato je kapitan Jürgen Brand vzel v roke stari vojaški priročnik pruskega podčastnika W. Reiberta, ki je pod Hitlerjem zlezal do polkovnika, ter iz njega enostavno prevzel, kar se mu je zdelo uporabno za današnji čas. Poleg tega je pa dodal še nekaj svojega.

Sicer pa tako Reibertova kot tudi Brandova naloga ni bila lahka, kajti morala sta se ravnati po duševni ravni svojih učencev ter sestaviti svoj priročnik tako, da ga bo razumel tudi najbolj bedasti med že samo po sebi ne posebno brihtnimi nemškimi rekruti. Zlobni jeziki tedanjega časa so trdili, da je bil Reibert po duhu vreden član svoje kaste. Zato je slaven Reibert »veljal kot pismeni spomenik pruske vojaške zabitosti«.

Prva reč, ki človeka preseneti, so podrobna pravila o telesni higijeni, to je o ravnanju z milom in vodo. Znamenja, da so tu bili nauki in navodila posebno potrebna. Tako pravi Reibert (in za njim Brand): Čeprav je dokazano, da topla voda nesnago hitreje in bolje odstranjuje, se nemški vojak umiva z mrzlo vodo. Pri tem opravo si pa razgali le gornji del trupla. Dnevno si umiva roke, (po možnosti večkrat), obraz, vrat ušesa, prsi, pazduhe in mednožje. Nohte si čisti s posebnim čistilnim priporom in ne z nožem. Lasje morajo biti čim krajši. Pri motoriziranih edinicah so dolgi lasje nehygienični. Če je treba, se mora vojak večkrat na dan briti. V vsakem primeru pa mora biti sveže obrat na straži, pri paradi, na raportu pri predstojniku in pri posebnih priložnostih.

Zato pa je kapitan Brand (kakor je bil tudi stari Reibert) nekoliko bolj popustljiv glede higiene nog. Noge si je treba umivati vsak dan le, če je to mogoče. Uniforma je tudi po Brandtu isto kar je bila že v Reibertovih pruskih časih, namreč »častno oblačilo« in zato ga je treba imeti v čisti, podnevi in ponoči. Mora biti vedno čista in vojak, ki jo nosi, mora s svojo držo dokazovati, da se zaveda te časti.

In na potovanjih mora biti tudi prtljaga vredna uniforme. Vojak ne sme nositi nikakih papirnatih zavrtkov ali bisag za camping, temveč kvečjemu kovček iz svinjskega usnja.

Uniformo pa je treba spoštovati celo v slečenem stanju. Slečeno uniformo položi

vojak skrbno zganjeno na stol. Za spanje obleče vojak spalno haljo, nikakor pa ne sme ohraniti na sebi spodnjega perila, ki ga je nosil čez dan. »Razen do spalne halje, ne spada nič drugega v posteljo (časopisi, pisma itd.)« beremo dobesedno.

Glede stikov med pripadniki oboroženih sil in »nežnim« spolom je pa Brand zelo strog. »Pohajanje z dekleti je za vojaka nedostojno«, pravi Brand, prav tako posejanje po gostilnah, barih in pivnicah pri pultih (Theken). Pri izbiri lokalov mora biti vojak zelo oprezen in se izogibati sumljivih. Tudi ne sme postopati okrog vhodov v gostilne in zabavišča.

Ko zjutraj vojak vstane, mora najprej svojo posteljo prezračiti, nato pa jo po enotnem vzorcu poravnati.

Pri mizi se mora vojak ravnati po splošnih pravilih olike. »Če pa ima neprilike pri rabi noža in vilic, se mora zanj pobrigati službujoči podčastnik«.

V kino mora vojak priti točno in med predstavo se mora vzdrževati »bedastih pripomb«.

Točna pravila je postavil Brand glede pozdravljanja. Preden stopi vojak v sobo svojega predstojnika, potrka na vrata. Potem, ko je vstopil v sobo, se pomakne dva koraka v stran od vrat, da jih je moč zopet odpreti. Nato sname z levo roko čepico z glave, se postavi v pozor ter pozdravi tako, da dvigne iztegnjeno dlan desnice k glavi

Prevelika vnema ni vedno dobra

Verjetno še ne veste, da nas politična zgodovina uči, kako so skoraj vse katastrofe v zgodovini povzročili ljudje, ki so zgodaj vstajali. Škoda, da te resnice svet ni prej opazil; koliko gorja bi nam bilo lahko prihranjenega.

Ko je Napoleon izrekel slavne besede: »Kadar človek želi, da bi se v postelji še enkrat obrnil, takrat je čas vstati!«, ni povedal ničesar občudovanja vrednega, ampak le naznanil poraz pri Waterlooju.

Preveliko vneemu v delu je treba vedno obžalovati. Človek je pač ustvarjen tako, da večkrat zmotno ravna, kot pravilno zadene. Če državnik dolgo leži v postelji, bomo sicer morda pogrešili nekaj stvari, ki bi jih dobro napravil, bomo pa varni pred nešteti zadevami, ki jih stori na dežele pod vlado zaspancev so vedno na dobrem. Država Peru je leta 1857 dosegla do takrat neznan razcvet, ker se tedanji predsednik Fernandez ni zbudil pred 11. uro, pa še takrat ga niso mogli pripraviti do tega, da bi vstal.

Žal so ga iz postelje dvignili zarotniki. In sledil mu je general Juana, odločen mož z mogočnim tekom in velikimi političnimi cilji. Deželo je spravil v razne zaplete in hude dolgove. Peru se od takrat dalje ni več mogel prav dvigniti.

sploh nikjer bilo ni, kajti vsi vodilni nemški knezi so se zbrali rajši pod Napoleonovo zastavo in prve sovražne čete, na katere je trčila avstrijska armada, so bile ravno — nemške. Avstrija je lahkomišlno začela vojno z golo utvaro in proglas bi mogel roditi kak učinek le, če bi se najprej njej sami posrečilo premagati Napoleona.

V posebnem dnevnem povelju je potem Karel vnočil istovetil avstrijsko stvar z nemško (»Unsere Sache ist die Sache Deutschlands«), a Nemci so se mnogo bolj navduševali za korziškega junaka, avstrijske »osvoboditelja« pa zasmehovali.

Navedena sprememba vojnega načrta je povzročila predvsem to, da so se avstrijske operacije precej zakasnile, kar je potem okretnemu Napoleonu, ki je bliskovito presodil položaj, nudilo čas, da je zbral svoje divizije, potolkel nekaj posameznih avstrijskih oddelkov (pri Regensburgu je bil celo sam ranjen v nogo), že po petih dneh razbil vse avstrijske načrte, prisilil nadvojvodo Karla k umiku nazaj proti Innu ter še razklal njegove vojne zbornice na dvoje. Tako na kako zmago sploh ni bilo mogoče več misliti, temveč le še na golo rešitev države. Od Inna je krenil nadvojvoda preko Donave, da bi se združil s četami na Češkem, razen tega pa že tedaj svetoval svojemu bratu, naj sklene mir, ker ni upati, na končno zmago. Toda cesar je rajši poslušal svojo hujskaško ženo in bojaželjnega Stadionja.

Napoleon sam Avstrijevec ni zasledoval, temveč udaril z glavnino svoje vojske po južnem bregu Donave naravnost proti slabo zavarovanemu Dunaju ter ga že dne 12. V. zasedel (sam se je nastanil v Schönbrunn) ter s tem popolnoma presekala zvezo med severno avstrijsko armado in ono, ki se je borila v Italiji. Medtem je pa tudi nadvojvoda Karel zbral vse svoje, severno od Donave razmeščene čete in se z njimi tudi on počasi bližal Dunaju od severa. Tedaj je začel Napoleon v noči 20. na 21. V. pošiljati svoje čete čez jako narastlo Donavo,

(v razliko od pruskega je bil uveden ameriški način pozdravljanja op. ur.). Govoriti začne šele, ko je dokončal pozdrav.

Glede pozdravljanja na ulici pa veljajo ista stroga pravila kot pod ruskimi cesarji in Hitlerjem.

Novi Reibert alias Brand, pa daje svojim gojencem ne le zlata pravila o telesni, ampak o duševni higijeni. Predvsem o tem, kako se ubraniti tujih vohunov in sovražnih rovarjev.

Brand pravi, da je vohun »ponavadi na zunaj prijetna oseba«, ki poskuša zbuditi vojakovo zaupanje in prijateljstvo, ne da bi »pri tem izdal svoje prave namene«. Skorajda ga ni življenjskega področja ali družabne plasti, v kateri ne bi bili na delu tuji agenti. Zato je skrajna previdnost na mestu. Brand tudi pove, kako se naj vojak teh agentov, ko se poslužujejo »laži, sleparstva, prevare v sliki in besedi«, uspešno varuje. In sicer tako, da vselej zvesto izpolnjuje svoje dolžnosti ter da vzdržno živi. Predvsem pa mora biti previden v občejanju z nepoznanimi osebami (obeh spolov). Ista previdnost je potrebna tudi glede knjig in časopisov ter časnikarjev.

Stari Reibertov pravilnik o lepem vojaškem vedenju, cesarsko-nemški vojski ni kaj prida hasnil. Ali bo pa kapetan Brand, ki je svoje pisateljsko delo postavil na Reibertove duhovne temelje, imel več sreče, je težko reči.

NACIZEM V OBEH NEMCIJAH

Po vsem svetu je v zadnjih tednih bilo okrog 1000 izpadov proti Židom, ki so se začeli s tem, da sta dva pobalina v božični noči pomazala židovsko molilnico v Kölnu. Največ incidentov so zabeležili v Zapadni Nemčiji, nato pa v Južni Ameriki in v arabskih deželah, kamor se je zateklo veliko število nacističnih veljakov, posebno ss-ovskih zločincev. Nacistično dejavnost so pa odkrili tudi v Vzhodnem Berlinu, kjer je komunistična policija zaprla 27 mladeničev, članov komunistične organizacije »Freie deutsche Jugend«. V kleti iste organizacije so našli zalogo kljukastih križev in nacistične literature. Opazovalci na zapadu menijo, da te aretacije dokazujejo, da so se nacisti vtihotapili v komunistične organizacije, da brez vednosti funkcionarjev izkoriščajo »varni krov« za rovarjenje za svoje cilje. Tudi v Vzhodni Nemčiji so se na židovih pojavili kljukasti križi, zato je prazen izgovor, da so novi pojavi nacizma le plod komunističnih spletk.

Oderuhi tudi v socializmu

Moskovska »Pravda« je te dni z ogorčenjem razodela, da imajo tudi v socializmu še vedno oderuhe in pijavke. Zgodbica o njih je tale:

Delavca Sokolnikova je oni dan na cesti ustavil drugi delavec ter ga obdoli, da mu je ukradel volneno jopico. Odšla sta na bližnjo postajo Ljudske milice in tam se je izkazalo, da je Sokolnikov poštenjak, oni drugi pa pijanec. Denar za vodko si je izposodil pri oderuhu, ki ga tista moskovska četrt pozna pod imenom »Brada«. V zastavo mu je moral pustiti jopico in ker mu denarja ni vrnil ob roku ter plačal hudih obresti, je oderuh jopico prodal.

Policija je tako odkrila nesocialistično dejavnost »Brade«, ki ni posojal denarja pod oderuškimi pogoji samo pijancem, temveč vsakomur, kdor ga je potreboval. Za poročstvo je najrajši jemal dovoljenja za potovanje po notranjosti Sovjetske zveze ter petindvajset odstotne obresti za mesec dni, kar bi na leto zneslo kar tristo odstotkov.

Drug njegov greh je bil, da je navijal ceno golobov, ki jih Moskovčani in prebivalci po stari navadi vasi ob Volgi spuščajo v zrak v pozdrav pomladi. Golobe je tedaj težko dobiti in »Brada« je izkoriščal celo to lepo ljudsko šego za nedovoljene dobičke.

S tem nesocialnim delom si je »Brada« lahko zaslužil toliko, da si je kupil zapestno uro, novo obleko in par škornjev. Ko so ga prignali pred sodnika, jih je na milo rotill, naj store z njim, kar hočejo, samo tisto, kar si je kupil, naj mu puste.

RAZLIKE MED MOŠKIMI IN ŽENSKAMI

Moški in ženske se razlikujejo tudi po sanjah ponoči. Po raznih raziskovanjih so ugotovili, da ženske sanje odkrivajo večje skrbi in strah kot pa sanje moških.

Zdravniki so tudi dognali, da moški sanjajo, kako se prepirajo z drugimi moškimi, a imajo ženske za prijateljice; ženske pa se prepirajo s pripadniki obeh spolov, zlasti pa z družinskimi člani.

Zadnja razlika v sanjah pri moških in ženskah pa je, da sanjajo ženske v barvah, moški pa se večinoma zadovoljijo s črno-belo sliko.

FILOZOF O ŽENITVI

Starega filozofa Immanuela Kanta je nekoč vprašal drugi učenjak, zakaj se ni nikoli poročil. Kant je odgovoril:

»V mladih letih, ko bi lahko potreboval ženo, je ne bi mogel vzdrževati. In zdaj, ko bi jo lahko vzdrževal, je pa več ne potrebujem.«

FRAN ERJAVEC:

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Avstrija je postavila za same vojne operacije na noge skupno 316.000 mož, razdeljenih v tri armade: glavna, pod poveljstvom nadvojvode Karla, je štela 200.000 mož in naj bi z naglimi pohodi zavzela južno Nemčijo, druga (80.000 mož) pod poveljstvom nadvojvode Janeza, naj bi prodrla v Italijo in na Tirolsko, a tretja (36.000 mož), pod poveljstvom nadvojvode Ferdinanda, naj bi varovala meje proti Rusiji. Mobilizacija je bila odredjena dne 1. III., vojno napoved je pa Avstrija objavila dne 8. IV. 1809. na Dunaju in jo dva dni nato sporočila še francoskim četam in istočasno napadla na obeh frontah. Na severu je bil prvotni načrt tak, da bi prodirala glavna armada severno od Donave in iz Češke v smeri proti Renu, s čimer bi presekala še neosredotočene francoske divizije na dvoje. Toda avstrijsko vojno vodstvo je izvršilo to usodepolno napako, da je iz političnih razlogov ta načrt v zadnjem hipu spremenilo in da je udarila še nezadostno osredotočena glavnina dne 10. IV. južno od Donave čez Inn, da bi zasedla bavarsko visoko planoto.

Nadvojvoda Karel se je s plamtečim proglasom z dne 6. IV. obrnil na ves »nemški narod«, čes da »se mi borimo za utrditev samostojnosti avstrijske monarhije, da priborimo Nemčiji zopet neodvisnost in narodno čast, kakršna ji pristaja... Naša stvar je stvar Nemčije. Z Avstrijo je bila Nemčija samostojna in srečna, le z avstrijsko podporo more vnovič postati oboje« (te proglase je sestavljal že znani nam romantik Frid. Schlegel, ki je bil kot dvorni tajnik pridružen glavnemu stanu armade). Toda te Nemčije, na katero se je nadvojvoda obračal,

da bi se na Marchfeldu pomeril z nadvojvodo. Ta je pravilno spoznal odločilnost trenutka, močno oviral že prehod francoskih čet preko Donave, o Binkoštih 1809 (20. — 22. V.) pa prisilil še nedovoljno pripravljenega Napoleona k veliki bitki med vasema Aspern in Essling blizu Dunaja. Tri dni sta se obe armadi (105.000 Avstrijecev in 110.000 Francozov) ogorčeno borili (padlo je 23.000 Avstrijecev in 20.000 Francozov z več generali), končno se je pa moral Napoleon umakniti nazaj na otok Lobau na Donavi. To je bil prvi in občuten poraz največjega vojskovodje novega veka in v očeh vse Evrope težko prizadet tudi njegov osebni prestiž. Spričo velikih izgub pa tudi previdni nadvojvoda ni mogel izrabiti te zmage, zasledovati sovražnika in mu zadati odločilnega udarca; temveč je čakal še na pomoč armade, ki naj bi mu jo z južnega bojišča pripeljal njegov brat Janez. Razen tega je hotel nadvojvoda na veliko nevoljo dvorske vojne stranke tudi izrabiti zmago predvsem za dosego čim najugodnejšega miru, ne pa izpostavljati svoje oslabiljene armade nesigurni bojni sreči.

Med označenimi vojnimi dogodki na glavnem, severnem bojišču so se pa razvijali vsaj za nas Slovence še mnogo važnejši dogodki na jugu. Tu je namreč nastopala armada nadvojvode Janeza, ki naj bi prodirala v Italijo in podprla vstajo na Tirolskem. Ta upor tirolskih kmetov pod vodstvom tamkajšnjega krčmarja A. Hoferja (njegov glavni svetovalec je bil kapucin Haspinger), je bil vsaj izprva bolj gospodarskega značaja kot pa avstrijsko-patriotičnega, in so napadali uporniki vse vprek, bavarske uradnike in domače meščanstvo. Po drugih deželah, razen do neke mere v nemškem delu gornje Koroške, pa sploh ni prišlo do nobenega protifrancoskega upora, na katerega se je dunajska vlada toliko zanašala. To vstajo je ravno preko Koroške že dolgo poprej in živo pripravljala propaganda nadvojvode Janeza.

(Dalje prihodnjič)

Naše prireditve

ŠMIHEL PRI PLIBERKU

V a b i l o

Katoliško prosvetno društvo v Šmihelu vabi vse prijatelje poštene zabave na pustno prireditev, ki bo v nedeljo, dne 21. februarja, ob pol 3. uri popoldne pri Šercerju v Šmihelu. Na sporedu je šaloigra:

»LAŽI-ZDRAVNIK«.

Nastop domačega pevskega zbora, ter še drugi šaljivi prizori.

Pridite vsi od blizu in daleč, zagotavljam vam pošteno razvedrilo.

O d b o r

SELE

(Veseli in žalosti)

Prva poroka v letošnjem letu v ponedeljek 1. februarja je vzbudila veliko zanimanje. Čeden mlad par — poročen po novem obredniku — vpričo mnogoštevilnih svatov — s poročno mašo! Dolinarjeva mati Angela je bolj rahlega zdravlja in potrebuje mlado pomočnico. Zato se je sin Marijan Franc ozrl po dekliških vrstah in si izbral Pavelnovo Marjetico za življenjsko družico. Res da bo majnika dopolnila šele dvajseto leto, a je zdoma in iz službe v deželni bolnici vajena vsakega dela. Ženin in nevesta sta člana pevskega zbora, zato jima je ta še posebno lepo s petjem novih poročnih pesmi ugladil pot v zakonski stan. Ženitovanje je bilo v prostornih lokalih Skutovčeve gostilne. Tisto jutro zgodaj zjutraj so morali sicer gostilničarko Milko nagroma odpeljati v bolnico, a so bili svatje kljub temu dobro postreženi. Kuhinjo je namreč vodil poklicni kuhar, streglo pa je gostom pol ducata hitrih postrežnic. Plajberški godci pa so godli, da so mladi pari brusili pete skoro do jutra. Vse pa je potekalo v dobri volji in poštenu zabavi, da so se še naš stari župnik, tudi dobro razpoloženi, kar sedem ur zadrževali med veselimi svati. Ženin je bil izvrsten igralec našega odra, zato smo prepričani, da bo tudi vloga moža in očeta v novem stanu dobro vršil. Novoporočencema želimo srečno skupno življenjsko pot na mnoga leta!

V petek, 5. februarja pa so zvonovi peli žalostinko v slovo Ani Oraže, pd. Adamkinji na Srednjem Kotu. Dve leti je rak na prsih glodal na njenem življenju, dokler je smrt ni rešila hudega trpljenja. Pokojnica je doživela skoraj 75 let bila je vzorna krščanska žena in splošno spoštovana. To je dokazala tudi številna udeležba pri pogrebu. Naj počiva mirno v grobu svojega blagega očeta!

V nedeljo 7. februarja popoldne pa smo, zbrani v dvorani farnega doma, počastili spomin na pokojnega prevzvišenega škofa dr. Gregorija Rožmana. Ta je kot bogoslovni profesor rad prihajal v Sele na počitnice in pomagal v dušnem pastirstvu. Tudi kot škof nas je kasneje dvakrat obiskal, zadnjikrat še v avgustu predlani. Živel je pred nami, ko smo ga gledali pred seboj na platnu in tudi njegov glas slišali z magnetofonskega traka. Č. g. Vinko Zaletel nam je nato kazal in razlagal še krasne slike iz Holandije in Južne Tirolske, da nam je čas naglo in koristno minul. Veselimo se že na prihodnje skioptično predavanje.

ŠT. VID V PODJUNI

(Iz farne kronike)

V torek, dne 26. januarja je umrla stara Nogradnikova mati, Marija Moki na Zgoranjih Vinarah. Doživela je 87 let. Pogreb je bil v četrtek, dne 28. januarja na farnem pokopališču v Št. Vidu. Želimo ji večni mir, svojcem pa izražamo iskreno sožalje.

V nedeljo, dne 31. januarja je po božji službi predaval v Voglovi dvorani v Št. Primožu č. g. Vinko Zaletel, župnik iz Vo-

Pri nas na Koroškem

grč. V besedi in lepih barvastih slikah nam je prikazal pokojnega velikega škofa dr. Gregorija Rožmana. Med drugim je bilo tudi več slik s poslednjega njegovega romanja v Lurd, katerega smo se udeležili tudi številni koroški Slovenci. Videli smo tudi pokojnega škofa na njegovih številnih potovanjih po vsem svetu, ko je neumorno obiskoval po raznih deželah raztresene slovenske rojake, jih bodril, učil in vodil k večnemu zveličanju. Naposled smo ga vi-

deli na mrtvaškem odru. Slišali smo tudi magnetofonski trak poslovljni govor pisatelja Karla Mauserja. Sledilo je še mnogo drugih lepih slik iz raznih krajev, posebno pa iz Južne Tirolske. Pred nami so živeli kraji tirolskega junaka Andreja Hofferja, čigar življenje in delo nam je obrazložil g. predavatelj. Za konec pa je bilo še nekaj slik iz Afrike za naše malčke. Želeli bi si priljubljenega gospoda še večkrat, vsaj enkrat na mesec, v naši sredi.

Iz našega dnevnika:

V šolski kuhinji

Marica Golob, gospodinjka učenka v Št. Jakobu v Rožu, piše:

Večkrat sem že slišala, da gre ljubezen skozi želodec. Kot deklica sem si to reklo otroško razlagala. Danes pa povsem razumem, da more celo najboljša žena le tedaj zadovoljiti moža in družino, če je tudi dobra kuharica. Zato smo se gojenke gospodinjke šole kuharskega dela resno oprijele. Spočetka je bilo precej truda in nevednosti. Morali bi nas videti pri prvih poskusih.

Že pot po kletnih stopnicah nas je strasila. Kuhinja, pa v kleti! Brr! Kakšna temna luknja le to bo? — Kar nas presenetil napis na vratih: »Šolska kuhinja. Nezaplenim prepovedan vstop!« — Ker so nas določili za kuharice, smo pogumno odprle.

Kako smo se zavzele nad velikim in svetlim prostorom in modernim štedilnikom! Da je to v resnici šolska, ne morebiti kaka gostilniška kuhinja, nam je pričala črna tabla, kjer je bil napisan jedilnik za tisti dan. Nekam boječe smo gledale to senco, vzbujala nam je skrb. Zdaj pa jo imamo rade, kajti v oporo nam je pri kuhanju.

Prišel se je pouk. A k štedilniku, ki nas je prijazno vabil, nismo še smele. K mizi smo morale sesti. Debelo smo pogledale, češ: Kako bomo kuhale pri prazni mizi? Pa se nam je kmalu zjasnilo. Pred vsakim delom je treba najprej vse dobro premisliti in se o delovnem načinu pogovoriti.

900-letnica Beljaka

Pred 900 leti je kralj Henrik IV. podelil naselbini ob mostu pri Beljaku tržne pravice. Od takrat je ta most čez Dravo posrednik med severom in jugom, med nemškimi, slovenskimi in romanskimi deželami. Letošnja proslava 900-letnice pridobitve tržnih pravic sovpada z gradnjo novega, širšega mostu čez Dravo, ki bo pa vršil isto nalogo kot njegovi leseni predhodniki. Za slovesno priložnost so se v Beljaku v mestni sejni dvorani, ki nosi ime po učenjaku Paracelzu, zbrali predstavniki deželnih in državnih oblasti z državnim predsednikom dr. Schärfom na čelu. Posredniško vlogo Beljaka so podčrtavali vsi govorniki, pa s svojo prisotnostjo tudi številni gostje, med njimi italijanski in jugoslovanski diplomatski zastopniki ter odposlanci mest Bamberg, Ljubljane, Trsta in Vidma.

Iz govora ravnatelja koroškega deželnege muzeja dr. G. Mora posnemamo nekaj podatkov o beljaški zgodovini. Že v rimskih časih je v območju sedanjega kopališča ob znani rimski cesti v Podonavje bila potna postaja in mitnica, iz katere se

Pri razlagi jedilnikov vzemo vse potrebno. Včasih je kar preveč za neuke glave. Pogosto se zgodi, da si česa ne zapomnimo. Pri najboljši volji nam mora učiteljica pomagati iz zadrege. Njenemu očesu nobena naša nerodnost ne uide.

Pri kuhanju pa molk! To je včasih silno težko. Zdaj že vemo, da tako biti mora. Koliko je v kuhinji reči, na katere moramo paziti! Na pecivo v pečici, da se ne prismoji, na štedilnik, da kaj ne prekipi, na regulator toplote in drugo. Ob klepetu bi se marsikaj ponesrečilo. In skrbno moramo pripraviti obed ter si prizadevati, da se čim več naučimo.

Pri vsem tem pa nismo mile Jere, marveč vedno dobre volje. Če čas dopušča, si zapojemo še kako narodno pesem. Tako niti radia ne pogrešamo.

Kuhamo pa preproste jedi iz domačih pridelkov. Te nam teknejo prav tako kot izbrane slaščice in nasladi, ki jih delamo skoro vsak dan. Ni naš namen, da bi sebi boljše postregle kot drugim, temveč učiti se moramo kuhanja najrazličnejših jedil. Tako sem mogla o božiču razveseliti domače s kremovimi rezinami (Kremšnita-mi)! Ne vem, ali so se šalili ali so zares mislili, da bi bila za slaščičarno. Ne dvomim, da mi še veliko manjka. A po tem, da so jim šle moje rezine tako v slast, sklepam, da mi je gospodinjka šola že v 2 mesecih mnogo dala. Tako menijo tudi starši. Zato sem se po praznikih s tem večjim veseljem vrnila v Št. Jakob.

je razvilo potem vojaško in trgovinsko oporišče za nadaljnje rimsko prodiranje proti severu in vzhodu. Prvi most preko Drave so zgradili Rimljani. Listin o teh trditvah ni, pač pa pričajo o njih izkopanine. Prvikrat se Beljak omenja v uradnih listinah leta 876, ko je v neki listi Karlmannova govor o »Pons Uillach (most pri Beljaku). Cesar Oto II. je ukazal ta vojaško in trgovsko važni most zavarovati s posebnimi vojaškimi utrditvami, s tako zvanim gradiščem. Gradišče in naselbino Beljak je potem cesar Henrik II. podelil v fevd škofiji v Bambergu, ki je takrat imela tudi sicer več drugih obsežnih posesti v drugih slovenskih pokrajinah.

Dr. Moro meni, da so prvi naseljenci bili verjetno tujci, vendar za to ne obstoje nobeni dokazi. — Pač pa je nesporno, da je vsa dežela bila takrat naseljena po slovenskem življu. Leta 1060 je kralj Henrik II. na prošnjo bamberskega škofa Güntherja podelil Beljaku tržne pravice, kajti te so bile takozvani regal ali kraljevska pravica. Zaradi ugodne prometne lege se je v naslednjih stoletjih Beljak razvil v trgovsko

Tudi iz Tinjske šole se oglašamo

Nužej Tolmajer, gojenec Kmetijske šole v Tinjah nam piše:

Ker dekleta pišejo iz naših gospodinj-skih šol, nočemo mi zaostajati. Že nad polovico tečaja imamo za seboj. Tako hitro mineva čas, prekmalu bo prišel trenutek, ko se bomo morali posloviti od prijaznih Tinj.

Učimo se vseh predmetov, ki se tičejo kmetijstva in našega narodnega gospodarstva. Tudi za naše duhovno življenje je dobro preskrbljeno.

Poleg skrbnega učenja je preskrbljeno za vesele in proste ure za zabavo. Že koj v začetku smo imeli miklavževanje. Miklavž nas je obdaroval in tudi malo pograjal, kolikor smo bili graje potrebni. V adventu smo imeli Marijino potovanje po hiši. Pred božičnimi prazniki smo imeli lepo božičnico, z lepim sporedom, na katerem je bilo petje, deklamacije in lepa igrice. Med nas so prišli mil. g. prelat dr. Blüml, ki so imeli tudi v kapeli lep nagovor in še naš hišni gospodar mil. g. prošt in še drugi povabljeni gostje.

Po praznikih, ki smo jih preživeli doma, smo se vsi spet vrnili in se pridno lotili učenja. Dodatno delamo še zraven šoferski izpit. Sedaj se pripravljamo za majhno pustno prireditev. To bo zopet veselja. Potem se bo pa treba pripraviti na zaključni izpit našega tečaja. In ko bo prišla vi-gred se bomo spet vrnili na naše domove in potem bo treba praktično izvajati to, kar smo se učili v teoriji v šoli, da z bogatejšim znanjem in podvojeno pridnostjo pomagamo ohranjevati našim staršem naše domove. Tudi bo treba z vsemi mladimi močmi pomagati prosvetni dejavnosti po naših vaseh, da postanemo z našimi dekletimi vzor mladini na vasi in v fari. Treba bo dvigniti našo kulturno in prosvetno življenje, da bo prosvetni ali farni dom postal naš drugi dom našega mladega življenja. Ob priliki se bomo še kaj oglasili.

Darovi za fiskovni sklad

Za tiskovni sklad so darovali: Preč. g. Fatur Jakob, Zeltschach 20.—; preč. g. Ulbing Tomaž, Skočidol 10.—; Boštjančič Oswald, Beljak 20.—; Mohor Picej, Schwar-zach i. P. 20.—; Katnig Franz, Vovbre 20.—; Vilfan Johann, Zwickenberg 20.—; preč. g. Rudolf Safran, Steben na Zilji 20.—; Stare France, Triestach 10.—; Woschitz Hubert, Spittal Drau 200.—; N. N. iz St. Johann i. Walde 20.—; Samonig Karl, Ledenice 70.—; Bavdek Marija, Celovec 20.—; Gasser Franc, Radenthein 10.—; Wutti Franc, Rikarja ves 10.—; Klumpfer Anton, Goriče 20.—; Medved Josef, Krčanje 10.—; Jernej Povoden, Škocijan 10.—; N. N., Celovec 20.—; Pipp Vilko, Gradenegg 30.—; Hutter Janez, Globasnica 20.—; Uranšek Rozalija, Globasnica 20.—; Hafner Filip, Št. Janž 20.—; N. N. iz Grabštajna 10.—; Ridl Josef, Nonča ves 10.—; Bidovec Marija, Celovec 10.—; Roš Ana, Železna Kapla 10.—šilingov. Vsem dobrotnikom priskrba hvala! Živeli posnemalci!

in obrtniško središče prvega reda. Blagostanje ter cvetoča trgovina sta privabila v mesto mnogo tujcev, posebno trgovcev in obrtnikov. Dolgo časa je bil Beljak najbolj donosna bamberska posest na Koroškem. Bamberski škofje so pa zgradili v mestu cerkve in samostane. V 13. stoletju je bil Beljak povzdignjen v mesto, posebno se je pa razcvetel v času zlate dobe benečanske republike. Preživel je tudi hud potres leta 1348 in vstal iz razvalin še lepši kot poprej.

Propad benečanske republike je tudi Beljak pahnil v revščino, kajti trgovina z jugom je zamrla. Leta 1759 je bamberska škofija prodala Beljak Habsburžanom in (Dalje na 8. str.)

WINTERSCHLUSS- VERKAUF

Nichts kann Sie mehr überzeugen,
als das, was Sie sehen.
Vergleichen Sie PREIS und WARE in
unseren Schaufenstern und
Sie werden bei uns kaufen.

K A U F H A U S
S A M O N I G
V I L L A C H

Šoferski kotiček

S 1. februarjem so postale veljavne nove premije zavarovanja za odgovornost motornih vozil, ki znašajo pri štirikolesnih vozilih povprečno 17 odstotkov, pri dvokolesnih pa 30 odstotno povišanje dosedanjih premij. Kdor se s povišanjem ne strinja, lahko sklene z zavarovalnico pogodbo, da bo v slučaju nesreče plačal zavarovalnici 30 odstotno doklado letne premije, v ostalem pa bo plačeval premijo, ki je bila do

sedaj določena. Pomniti pa je treba, da mu bo zavarovalnica lahko zaračunala, če bo dvakrat povzročil nesrečo, za vsako 30 odstotkov premije, ki jo plačuje, to se pravi, da bo plačal 60 odstotkov premije, ki ni bila zvišana.

Nasvet tega tedna:

PRI PRIHODNJEM SERVISU DAJTE PREGLEDATI ZAROMETE, ČE SO PRAV NARAVNANI, DA NE SLEPIJO DRUGIH, KO JIH ZASENCITE. PRENIZKO NARAVNANI ZAROMETI PREMALO DALEČ OSVETLJUJEJO CESTO, PREVISOKO NARAVNANI PA TUDI V ZASENCENEM STANJU SLEPIJO. KOGAR SVETLOBA SLEPI, NIČ NE VIDI!

Vsi, ki se strinjajo z zvišano premijo, pa bodo od 1. februarja morali plačati naslednje zavarovalnine:

Enosedežni mopedi	S 120.—
Dvosedežni mopedi	S 245.—
Motorna kolesa:	
125 ccm	S 220.—
do 200 ccm	S 370.—
do 500 ccm	S 490.—
nad 500 ccm	S 560.—
Osebnih avtomobilov:	
do 16 ks	S 655.—
do 20 ks	S 845.—
do 34 ks	S 1.145.—
do 50 ks	S 1.510.—
do 70 ks	S 1.825.—
nad 70 ks	2.175.—
Tovorni avtomobili:	
do 1 tone	za 6 odstotkov več
do 3 ton	2.500.—
do 5 ton	4.275.—
Priklopniki:	50.—
Te postavke pa nimajo vračunanega davka, ki znaša 7 odstotkov.	

Menjanje olja v motorju pozimi

Ker se olje v zimskem času zaradi premalo segretega motorja in užiganja s pomočjo čokerja hitreje kvari, ker se delajo usedline, je pametno v zimskem času menjati olje v motorju že po vsakih 1.500 km.

Motor se mora najprej ogreti!

Vsak športnik ve, da ne bo dosegel nobenega uspeha, dokler ga zebe. Zato skušajo vsi športniki pred tekmo ogreti svoje telo. Isto pa velja tudi za motor vsakega vozila. Pameten šofer zato ne bo nikoli zahteval od svojega motorja, dokler ta ni dovolj segret, polne storilnosti in se bo izogibal vseh situacij, v katerih bi moral prehitovati s hladnim motorjem. Kdor ravna tako, ne prizanaša samo svojemu motorju, ampak tudi svojemu žepu.

Agrarna politika je stvar vseh

Minister za kmetijstvo dipl. inž. Hartmann je takrat, ko je prevzel ministrstvo za kmetijstvo, izjavil: »Agrarna politika je stvar vseh!« Avstrijska kmečka mladina sedaj lahko dokaže bistrost svojega duha, če se potrudijo razmišljati o zadevah svojega stanu vedno tudi z vidika agrarne politike.

Ne gre namreč več samo za to, da pridno delamo in vneto varčujemo, se pritožujemo nad raznimi razmerami in za gostilniško mizo kar vseprek zmerjamo. Leto 1960 in hitrica, s katero se na vseh celinah položaj v gospodarstvu in politiki od dne do dne spreminja, zahteva od nas več kot samo pričakovanje in sprejemanje danih razmer. Treba je razumeti vsakokratne potrebe stanu in hitrih odločitev. Tako nekako bi bilo treba smatrati tudi besedo ministra glede agrarne politike, ki je zadeva vseh.

Kmet je postal, to vidimo vsak dan znova, sedaj tudi že umski delavec. Ni več dovolj, hoditi preudarno korak za korakom za plugom in pri tem tuhtati o svetovnih vprašanjih. Treba je vzeti v roke časopise, poslušati radio in upoštevati smisel marsikaterih novih izrazov, ki se pojavljajo v našem jeziku, da postaneš sploh zmožen razmišljati o njih.

Minister je menil, da je avstrijsko kmetijstvo potrebno boljše zaščite, kot jo nudi pripadnost Avstrije k EFTA (Evropska zveza za svobodno trgovanje sedmih držav). Naloga Avstrije je, da se pobriga za poživitev sodelovanja EFTA z EWG (Evropska gospodarska skupnost) ali poizkusi združiti se s separatno pogodbo z EWG, ne da bi zavoljo tega kršila obveznosti, ki jih ima kot nevtralna država na podlagi državne pogodbe. Avstrijsko kmetijstvo je ogroženo, če do tega ne bo slejkoprej pri-

šlo. Kaj pomaga osebna pridnost in podjetnost posameznika, ko pa prinaša prehod od delovno intenzivne h kapitalno intenzivni gospodarski obliki kmečkega stanu vedno večjo zadolženost s seboj, ako se ne ozirajo dovolj na zadeve agrarne politike. Ponovno je treba poudariti, da je agrarna politika res zadeva, ki se tiče vseh.

Besede, ki so v kmetijskem besednem zakladu sedaj tako moderne, morajo biti razumljive vsem prav tako kot ravnanje s traktorjem. Če se dve posestvi združita ali z nakupom ali s poroko, lahko govorimo o integraciji teh dveh posestev ali o njihovi združitvi. Kratica EFTA je tudi nekaj takega, kar je slišati vsak dan. Pomeni evropsko zvezo sedmih držav za svobodno trgovanje (Europäische Freihandelsvereinigung), kateri pripada tudi Avstrija, ker še ne more biti članica EWG (Evropske gospodarske skupnosti — Europäische Wirtschaftsgemeinschaft), kajti članstvo zahteva v tej organizaciji ne samo gospodarsko, ampak tudi politično povezanost članic. Svojčas je imelo kmetijstvo delovno intenzivno gospodarsko obliko, to se pravi, da je proizvajalo večidel svojih pridelkov z ročnim delom; danes pa zahteva last strojev za delo v kmetijstvu od kmeta kapital za nabavitev teh. Zavoljo tega je bilo prej rečeno, da današnja kapitalno intenzivna gospodarska oblika ogroža kmetijstvo z zadolženjem. Zaradi tega je potrebno povezati se z EWG ali se združiti s to organizacijo tako, da Avstrija ne bo njena polna članica, a vseeno ne bo ogrožena.

Kmečki stan je kmetijskemu ministru hvaležen za to, da je pokazal nevarnosti, v katere je zašel kmečki stan sprito obeh evropskih gospodarskih organizacij, vendar pa mu to ne zadostuje. Želi namreč tudi, da mu pokažejo takoj tudi pot, ki jo je treba iti, da se reši vsega hudega.

Tudi vskladiščeni krompir neguite!

Posebno letos je nadvse važno od časa do časa pregledati vskladiščeni krompir. Posebno pazljivo je treba opazovati temperaturo semenskega krompirja, vskladiščenega v kletih, na skednjih in v zasipnicah, kajti letos je krompir bolj nagnjen k predčasni kalitvi kot pa h gnitju. Najugodnejše temperature za vskladiščeni krompir so plus 2 do plus 4 stopinje Celzija. Krompir, ki je začel kaliti, je težko spet spraviti k mirovanju. Zasipnice, ki so se nenadoma ogrele, kažejo, da v njih nekaj gnije. Take zasipnice je treba odpreti v takem času, ko ne zmrzuje in jih temeljito pregledati. Enako storimo tudi s krompirjem, ki ga imamo shranjenega v kleti ali drugod.

Marsikod imajo navado poleg krompirja shranjevati v kleti tudi jabolka. Vsak izkušen sadjar pa bi moral vedeti, da to ni prav. Jabolka različnih sort ne smejo biti shranjena v istem prostoru, ker razne sorte ob različnem času zorijo. Ob dihanju jabolk pa se dela etilen, ki povzroča, da pričnejo dozorevati tudi druge sorte

vskladiščenega sadja, ki bi sicer še čakale. Splošno je tudi znano, da obirajo južno sadje (banane, oranže in podobno), ko je še zeleno. Sele ti pred prodajo razpečevalcu spravijo sadeže s pomočjo etilena v dozorelo stanje. Tudi pri krompirju povzroči etilen, kot pri južnem sadju, hitrejšo poživitev rasti, ki se pokaže v hitrejši kalitvi krompirjevih gomoljev. Iz povedanega je razvidno, da jabolka in krompir ne spadajo skupaj v kleti, ker prisotnost jabolk ne zadržuje kalitve krompirja, temveč jo pospešuje.

Sedaj je treba že dati na stran semenski krompir, kajti letos bo semenskega krompirja verjetno primanjkovalo in ga bo dobiti le v omejenih količinah.

Ko naročate rudninska umetna gnojila pazite, da bo dobil spomladi krompir tudi kalij v obliki žveplenokislega kalija, torej kalija brez kloral.

Krompir je hvaležen za obilico fosforne kisline, dočim je treba z dušičnimi gnojili pri krompirju v rasti poznati mero.

H R E N

Večkrat vidimo na trgu lepe, ravne in debele hrenove korenine in se čudimo 30 do 40 cm dolgim mesnatim koreninam. Pa ne smemo misliti, da je to kake druge sorte hren, kakor je naš samorastni divji hren, ki raste po njivah in vrtovih kot nadležen plevel. Prav tiste sorte je kakor naš. Samo gnojen je v dobri, gnojni zemlji in na poseben način.

Hrenu ugaja močna, globoko obdelana in močno prenojena zemlja. Mokrega zemljišča ne mara. Za lego ni izbirčen. Dobro uspeva v senci. Čim boljša je zemlja, tem bolj hitro in tem debelejšje zrastejo korenike.

Pridelujemo ga enoletno iz približno centimeter debelih, ravnih, 30 do 40 cm

dolgih, gladkih korenin. Te sadike potaknemo rano spomladi (marca meseca) na dobro pripravljenem zemljišču v vrstah po 40 do 50 cm narazen in sicer ne navpično, ampak poševno v smeri kakor tečejo vrste. Posamezne korenine so oddaljene po kakih 10 cm druga od druge. Preden sadike potaknemo, jih s trdo krpo odrgnemo, razen na obeh koncih. Sadimo tako, da napravimo z dolgim klinom poševno luknjo, v katero vtaknemo sadike s tanjšim koncem naprej. Ta konec naj pride približno 10 cm pod zemljo, debelejši pa naj bo samo dobra 2 cm na debelo pokrit z zemljo.

Ko hren ozeleni in začne rasti, ga je treba okopavati in opleti. Razen okopavanja in pletve moramo julija ali avgusta

meseca vsako koreniko ogrebsti, nekoliko privzdigniti in jo s krpo odrgniti prav do konca, kjer ima korenine, navpično v zemlji.

S tako obdelavo dosežemo, da so korenike gladke, brez stranskih korenin. Ko je to delo izvršeno, pritisnemo koreniko zopet v poševno lego in jo zasujemo z zemljo. Samo ob sebi je umevno, da končnih korenin ne smemo premakniti ali odtrgati. Po teh koreninah dobiva rastlina hrano.

Proti koncu oktobra ali v novembru, ko cima odmirje, je hren goden. Ko ga izkopavamo, devamo v stran dolge navpične korenine, po katerih so se redile poševne korenike, ter jih spravljamo za nasad v prihodnjem letu.

Iz starega novo

Vedno se najdejo v omari razne stare pletenine, o katerih mislimo, da niso za nobeno rabo več. Poderimo jih in razparajmo, navijmo volno na deščice in jo obračajmo nad loncem vrele vode, kateri smo dodali pest soli. Volna se lepo zravna in barva se poživlji. Volno pustimo na deščici, da se popolnoma osuši, potem jo navijemo v klopčič in jo uporabimo kot novo.

Pri paranju volne ne smemo vleči, temveč jo le lahko potegujemo in sproti navijamo na deščico. Konce lahko vezemo sproti, puščati pa moramo tako dolge niti, da jih lahko vtaknemo v šivanko in jih po pletenju pošijemo na narobni strani.

Če je volna količaj umazana, jo pred uporabo operemo, da se očisti in zravna. Operemo jo najlepše v milnici. Volno dobro splaknemo v mlačni vodi in zadnji, tudi mlačni, dodamo nekoliko kisa, da poživimo barvo. Narahlo ožete in na več krajih zvezane štrne obesimo na palico in jih sušimo na zraku. Volne ne ožemajmo preveč! Sušiti ne smemo pri peči in poleti ne na soncu. Seveda pa ne smemo v zimskem času sušiti volne na planem, da nam ne zmrzne.

Če je volna tu pa tam nekoliko otrdela, dodamo pri pranju nekoliko kapljic salmiaka. Belo volno operemo v milnici, ki ji dodamo žlico boraksa.

Če hočemo predelati strojno pletenino, ni treba, da jo vso sparamo, temveč samo po šivih. Na vsak posamezni kos položimo pripadajoči kraj in ga zaznamujemo ob robu z nitko ali kredo. Po tem znamenju napravimo rahel strojni šiv, drugega pa za dober centimeter bolj navzven v enaki razdalji okoli kroja. Prvi šiv ohrani obliko, drugi pa prepreči, da bi se pletenina parala. Izrezane kose spnemo in jih zašijemo na stroj. Šiv naj bo prav rahel, da ostane pletenina prožna in da se sukanec pri gibanju ne strga. Pas, zapestnice in rob vrtnega izreza spletemo na roko. Teh delov ne pletemo posebej, temveč z volno in kvačko poberemo zanke iz roba, ki smo ga prej zavihnili navznoter in ga pripeli. Te zanke poberemo na iglo in spletemo dve desni in dve levi. Od znotraj zašijemo zavihani rob z nevidnimi šivi.

Svetujemo in pomagamo

Pri kuhanju

pokušamo s posebnimi žlicami. Kuhalnic, s katerimi mešamo, ne smemo kuhati v jedi. Na kraju štedilnika imejmo poseben lonček in jih odstavljajmo vanj.

Pokrivalca iz plastike

Naredimo jih lahko sami. Iz plastike izrežemo različno velike kroge in jim na rob prišijemo ozko elastiko, ki je krajša od krogevega oboda. Zato plastiko z elastiko tudi naberemo. Taka pokrivalca devamo na razne posode z živili, kot n. pr. z mlekom, marmelado, maščobo, ostanki jedi itd. Nataknejo jih tudi na načeto salamo, kruh itd.

Na lestvi

nam ne bo drčalo, če pritrdimo na kline kose starih gumijastih obrobov od koles.

**WEISSE
WOCHEN**

Nichts kann Sie mehr überzeugen,
als das, was Sie selbst sehen.
Vergleichen Sie PREIS und WARE in
unseren Schaufenstern und
Sie werden bei uns kaufen.

**KAUFHAUS
SAMONIG
VILLACH**

Po Försterju:

Kako postanem mojster?

»Mojstrsko delo« — pravimo mnogokrat, ko gre za kako posebno delo, bodisi lepo sliko, posrečeno ročno delo ali doživeto podano pesem. Še o mojstrskem delu narave govorimo, če vidimo nenavadno lepo raščeno drevo ali bujne nasade cvetličnih vrtov. Ali veste, od kod smo pravzaprav dobili to besedo? Nekoč so morali pomočniki, preden so jih priznali za mojstre, s stvarnim delom dokazati, da so zares izučeni; tak izdelek so potem imenovali mojstrsko delo (Meisterstück).

Napoleon je bil velik vojskovodja, ki je premagal vsakega nasprotnika, ki se mu je zoperstavil. Vsi kralji in cesarji tedanjega časa so trepetali pred njim. To ga je tako prevzelo, da je postal ošaben do skrajnosti. In to je bila njegova nesreča in poraz. Ni se znal v svojem napuhu brzdati; ni znal samega sebe premagati in se obvladati, čeprav je znal vladati celi Evropi. Podal se je v neskončne ruske planote, kjer ga je general »zima« prisilil na kolena. Bil je pred drugimi sicer zmagovalc, pred samim seboj pa slabič!

Podobno je tudi pri mnogih drugih, kadar je treba sebe premagati. Na žalost ostanejo v tem pogledu ljudje večidel vse svoje življenje samo pomočniki in nikoli ne postanejo mojstri. Saj jih je dosti, ki še toliko nimajo moči, da bi postali vsaj vajenci. Mislijo si pač, da gre to kar tako; in če ne gre, pač ne gre. Ne sprevidijo, kako neskončno važno je za človeka, da zavladava sam sebi. Kdor se ne zna brzdati, je podoben človeku, ki se opoteka; ob vsakogar zadene in če ga kdo pahne, nikoli ne ve, kje je in kam hoče.

Naj vam naštejemo nekaj mojstrskih del v premagovanju samega sebe. Mirko je prepozno vstal in zelo mora hiteti, da ne zamudi vlaka, ki ga pelje na delo. Ko vstane, mu gre vse narobe. Rad bi oblekel srajco, pa zapazi, da ni prav obrnjena; gumbi so znotraj in godrnja je jo spet sleče. Ko obuva čevlje, se mu strga trak. Seže po milu, pa mu spolzi in smukne pod posteljo. Ko pripravlja torbico, pogreši žepni robec. Ves besen divja po sobi, vrne cvetlični lonček in s siloma ga pripravi mati, da pospravi prst in črepinje. Kar iz kože bi skočil! Nazadnje se odpravi. Ali ko je že na stopnicah, mora še enkrat nazaj, pozabil je namreč na zajtrk. Ves zasopel in tresoč od jeze nazadnje zdrinja po stopnicah. Pa pride na cesto in nad njim se odpre okno in mati ga kliče vsa v skrbeh: »Mirko, stopi no nazaj in obuj galoše, tako mokro je danes na cesti!«

Kaj bi pač naredila večina fantov? Rajši ne govorim. Kar je dobro vzgojenih, bi se nemara molče vrnili — ampak z obrazom, bledim same togote.

Mirko pa — izvrši mojstrsko delo; namreč nekaj nezasižanega: sunkoma se požene, hiti nazaj po stopnicah, vstopi s prijaznim obrazom pred mater in pravi: »Hvala lepa, da si me spomnila«, obuje galoše, nato pa veselo pozdravi: »Zbogom« in steče na postajo: od samega veselja in notranje sreče radi svoje zmage kar skokoma po največjih lužah.

Drugo mojstrsko delo: Pavla bi rada sedla za mizo k delu. Pa dobi tam Jurčkov zemljevid. Z vso silo ga porine v stran, da s treskom zleti po tleh in obleži tam precej poškodovan. Jurček pride in vidi, kaj se je zgodilo. Kaj pa zdaj? Sami dobro veste. V vseh časih se ponavlja, da se ta vede surovo, drugi pa mu v podvojeni meri vrača: treska in bobni, grmi in se bliska in kdor prevlada, misli, da je naredil mojstrsko delo. »No, pa sem mu jih le pošteno zagodel,« se odreže ponosno.

Jurček pa se je takega maščevanja naveličal; že v šoli mu preseda, ko je priča večnega kavsanja med sošolci. Molče stopi k zemljevidu, ga poboža, si ga ogleda, deno na svoj prostor in reče Pavli: »Oprosti, da sem bil tako nemaren in ga dal na tvojo mizo.« — In Pavla? Sedela je za mizo, pripravljena na spopad; nabrala si je že primerno zbirko zbadljivk; tudi kozarec vode je pripravila. Zdaj se pa Jurček takele znebi. Vsa zardi kakor kuhan rak. Prav nič ne ve odgovoriti. Ampak nekaj novega in dobrega, naj bo že karkoli, bo tudi ona napravila, prej ali slej, zakaj ena mojstrovina je mati druge.

Gremo v kino...

Kino-dvorane so navadno polne in malo je še vasi, kjer vsaj tedensko ne vrtijo filmskega traka. Pravijo, da je kino postal najvažnejši činitelj miselnosti sodobnega človeka. V besedi in sliki oznanja svoje nauke in tehnika svetlobnih naprav v zatemnjeni dvorani gledalca prestavi v čisto nov čarobni svet.

Film je čudovita iznajdba. Človek je uporabil zanj veličastne božje naredbe, ki jih je po dolgih tisočletjih zasledil v stvarstvu. Pred dobrimi šestdesetimi leti se je pojavil; od takrat pa se je silno izpopolnil. Prva je bila stopnja nemega filma od 1900 do 1930. Druga stopnja obsega zvok, kasneje pa tudi barvo. To stanje zvočnega filma je brez večjih izboljšanj trajalo do leta 1955, ko nastopi naglo napredovanje filmske tehnike; saj ponekod v kinematografiji že uporabljajo nekaj magnetofonski trak.

Film je postal ena najbolj razširjenih zabav. Postal je mnogim je prava strast. Pravijo, da ga vsaj 50 milijonov ljudi gleda na dan. Na svetu je več kot 100.000 kinopodjetij, v katerih se letno proda nad 12 milijard vstopnic; okoli 20 milijard ur prebije človeštvo v kino-dvoranah. Že v majhni Avstriji obišče v 1100 kino-dvoranah letno nad 130 milijonov ljudi.

Vtisi filma so zelo močni in zelo vplivajo na miselnost. Govori naravnost, brez črk, v slikah in že zato dela videz resničnosti. Kar predstavlja, je dobro premišljeno in prikazano v čim bolj prepričljivi obliki. V udobnih sedežih se gledalec preda trenutku in zanj je takrat resnično le to, kar se na platnu prikazuje. Ne zahteva nikakega napora, zato tudi zapeljuje k brezdelju. Ker si slike hitro sledijo, nimaš časa, da bi jih presodil. Vse je v gibanju; v današnjem zvočnem filmu slišiš tudi dovršeno igralsko podano besedo, petje in glasbo. Ker je tema in mir, se more gledalec popolnoma predati slikam, zavedajoč se, da vsa dvorana gleda, misli, čustvuje in doživlja kakor on.

V mladostnih letih je film še posebno odločilen, saj takrat človek še nima dovolj lastnih sodb, smernic in vzorov, ampak jih sprejema od zunaj. V mladem človeku je še vse v nastajanju; on šele išče pot in vzore. Oklene se onih, ki so mu v najprijetnejši in najvabljivejši obliki prikazani. V filmu pa je vse tako čarobno, vabljivo in velikopotezno. Ker mlad človek še ni zrel za resno in stvarno presojo življenja, kritično posnema junake in zvezde iz fil-

ma. In to, kar nudijo današnji filmi mlademu človeku, gotovo ni vse najbolj pozitivno in vzgojno.

Od 400 filmov, katere so nekje izdelali v enem letu, je katoliška komisija za filme ugotovila sledeče: filmi so prikazovali 634 goljufij, 310 umorov, 210 prelomov zakonske zvestobe s strani moža, 192 prelomov zakona s strani žene, 156 ropov, 104 roparske napade, 74 nasilstev, 54 zločinov nad mladostniki in 34 požigov. In te zablode človeške družbe so navadno prikazane kot junaštvo in spretnost, ki dela najboljšim detektivom velike preglavice.

Napačno bi bilo, če bi vsak film odklonili. Danes imamo že mnogo dobrih filmov, katere moremo prav toplo priporočati. Saj je iznajdba filma vendar nekaj lepega in zato more služiti tudi plemeniti stvari in more blagodejno vplivati na človeka. Mnoge predstave so pravno neoporečne ali vsaj moralno neopredeljene. Če so dobro pripravljene in umetniško na višku, morejo mnogo pripomoči k izobrazbi duha mladostnika. Večina poučnih filmov je dobrih. Tudi kulturni in zgodovinski filmi so navadno neoporečni ter jih moremo na splošno priporočati. Zanimivo pa je tudi dejstvo, da so verski filmi vobče najbolj obiskani in za večino ljudi najbolj privlačni. Saj se še spominjamo, kako je bilo težko dobiti vstopnico za film »10 zapovedi«.

Za katoličana je v vesti obvezno, da upošteva oceno filmov »katoliške filmske komisije«. Malokdo ima namreč možnost, da se pravočasno prepriča, koliko je vreden film, katerega si namerava ogledati. Zato je bilo ustanovljeno tako razsodišče, ki s katoliškega stališča oceni vsak film, ki nanovo gre v promet. Tako si lahko vsak katoličan zanesljivo izbira le dobre filme, o katerih najde oceno v posebni knjigi »Filmsko ogledalo«, ali pa tudi v katoliškem časopisu; navadno pa najde oceno filmov, katere vrtijo po naših farah, tudi na cerkvenih vratih.

»Gremo v kino,« je navadno odgovor na vprašanje: »Kam pa v nedeljo na večer.« In res, tudi pri nas je kino zajel ljudi, zlasti mladino. V mestu in na podeželju so kino-dvorane polne in to celo v delavnikih. Zelo važno je zato tudi za našo mladino, da izbira med filmi le dobre in katoliška mladina ima prav tu veliko polje za svoje poslanstvo med našo doraščajočo mladino.

Iz našega prosvetnega življenja

Pustna prireditev v Celovcu

Tradicija je že, da pripravi Slovensko kulturno društvo v Celovcu za Slovence iz mesta in okolice pustno prireditev, kar je zelo hvalevredno. Saj je v obilici plesov po mestnih dvorinah vse tako šablonsko in tuje našemu človeku, kateremu se hoče v teh dneh razigranosti malo domačnosti in preproste iskrenosti, kakor smo vajeni še iz časov predvojnega kulturnega in družbenega življenja. Zato smo hvaležni celovski igralski skupini, da nam je postregla z veseloigro, ki po »naše« nujno spada v pustovanje po slovenskih navaadah.

Pravi užitek je bil za nas, ko smo gledali dovtipe iz precej zahtevne in humoristično zapletene veseloigre »Stric v toplih«. Našega pričakovanja, s katerim smo šli na prireditev, igralci niso razočarali; saj vemo, da njih spretni režiser postavi na oder le kar najboljše.

Po dobro uspeli igri se je razvila pristrčna zabava samih znancev in prijateljev. Ob veselem pomenku, splošni razigranosti in zvokih zabavne glasbe so hitro minevale ure. Mnogo smeha je tudi povzročila bogata tombola, ki je nekatere prav lepo nagradila. Slovenskemu kulturnemu društvu v Celovcu se lepo zahvaljujemo

za to prireditev in veliko poslanstvo, ki ga ima prav to društvo, naj mu bo v vzpodbudo, da še večkrat pripravi kaj podobnega; tako se bomo med seboj dobro spoznali in še tesneje povezali v družino enih misli in enega srca.

„Dve nevesti“ v Svečah

Smeha in dobre volje polne vreče kot pšenice, čeprav iz sosedove kašče. Pa saj je pustni čas. Za to so poskrbeli vrli sveški fantje in njih zala dekleta, ko so nam minulo nedeljo prav prijetno zaigrali komedijo »Dve nevesti«. Pri Adamu je bilo polno zasedeno; saj Svečani znajo ceniti trud svoje mladine in tudi vedo, da domači fantje in dekleta še najbolj znajo pripraviti kaj lepega in veselega na odru.

Kar točno ob 7. uri se je začelo. Požrtvovalni režiser dr. Inzko nas je najprej pristrčno pozdravil, želeč nam mnogo zabave, nato pa so zopet nastopili »rožanski fantje« s prav lepo podanimi pesmimi, ki so nas takoj popeljale v svet bogate slovenske kulture. Tudi med odmori smo poslušali z užitkom ta številni zbor, saj so ljudje kar gledali, odkod toliko tako »fejst« fantov. Nato pa je sledila igra, ki nas je nad

dve uri zabavala tako, da smo se nasmejali za cel pust. Samo če se je prikazal na odru šegavi Miha, je bilo smeha na pretege. Igralci so prav dobro podali svoje vloge, nekateri pa celo odlično. Pri vsej igrski hudomušnosti pa je imela prireditev tudi resnejši pomen; povedati nam je namreč hotela, kam pripelje domačijo zapravljanje in pijančevanje gospodarjevo in kako resničen je izrek ljudske modrosti, da ima laž kratke noge. Poštenje in ljubezen je najlepša dota vsake neveste. Prav hvaležni smo sveški mladini za njeno prizadevanje, ki nam je za ta pust pripravila tako lepo uspelo pustno prireditev. Le tako naprej!

Sportni kotiček:

Hokej na ledu: Silno je navdušenje v Celovcu, ker je njihovo hokejsko moštvo KAC postalo državni prvak v tej panogi zimskega športa. To je zares skoraj edinstveno, da kako moštvo v številnih tekmah izide kot popoln zmagovalc brez poraza; saj vemo, da je v športu pogosto, da tudi najboljšim more spodleteti in zato so športniki vedno pripravljeni na vsakovrstna presenečenja.

Celovski KAC namreč ni imel tako lahke nasprotnike; zlasti inomoško moštvo je bilo resen nasprotnik in rival za prvo mesto. Zato je pa bila nedeljska tekma v Inostu za Celovčane pravo zmagovalje, kar je vzbujalo med Tirolci zelo vročo kri, da so pri tem že kar pozabili na spodobnost in lojalnost do koroških gostov. Baj je bilo slišati med igro in po igri zelo neokusne zbadljivke na račun KAC-a; kar so jim seveda zelo zamerili. Posebno se je Celovčanom zataknilo, da so jih tirolski bratje zmerjali za »partizane«. Športniki so vso stvar dokaj mirno požrli, pač pa so se zaradi tega hudo razburili politiki in neki tukajšnji dnevnik, ki hoče vselej biti najbolj »kärntnerisch« in najbolj »domovini zvest«, je tej nepošteni zadevi posvetil celo uvodnik. Sicer pa sedaj žanjejo, kar so sejali. In to jim bodi šola!

Po tem zmagovalstvu se je KAC podal na turnejo po zahodni Evropi. Toda v Švici ga je sreča zapustila in v tekmah v Nürnbergu je bil premagan 3:11. Ker je bilo v teh tekmah nekaj mož ranjenih in zato skupina ni v polni formi, se bo najbrž predčasno vrnila v Celovec, kjer ji pripravljajo slovesen sprejem.

Zimske olimpijske igre se bodo letos vršile v Souaw Valley v Združenih državah v dneh od 19. do 29. februarja. So to največje zimsko-sportne prireditve, katerih se udeležijo najboljši športniki zimskih panog iz celega sveta. Tudi Avstrija je poslala na te tekme 22 svojih najboljših. Znani Toni Sailer ni med njimi; sedaj se mudi na Japonskem pri snemanjih nekega filma, a si je za nekaj dni vzel dopust, da bo lahko prisostvoval olimpijskim igram kot gledalec. Obesil je bil šport na klin in postal filmski igralec. Tam si sicer ni pridobil toliko lavorik, kot v športu, pač pa več denarja...

Opozarjamo prijatelje športa, da bo tudi avstrijska televizija prenašala vsak dan dvakrat te igre in sicer v dneh od 19. do 29. febr. v večerni oddaji ob 7. uri ponovitev iz prejšnjega dne, v nočni oddaji ob 10.15 pa direktni prenos iger.

Mehanizacija menda prodira tudi v gozd...

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

France Bevk:

PRVO PISMO

Zgodba iz življenja Slovencev pod fašizmom v Italiji

Prišel je dan, ko so se za Jožkom Hladnikom za vedno zaprla šolska vrata. V žepu je imel v tujem jeziku napisano spričevalo, let pa toliko, da je že urasel klobuku in mu je bila obleka na vseh koncih prekratka in preozka.

Kot vsi dečki tiste starosti, je mislil tudi on, da zna za življenje več kot zadošči. Knjige je prešerno vrgel v kot, z zvezki je podkuril tleče poleno, ki se je kadilo na ognjišču. Pri spričevalu je pomislil, da bi mu utegnulo še prav priti, zato ga je vrgel na polico.

Oče ga je tri dni pustil v miru, a četrty dan, ko je deževalo in je bilo dovolj časa za razmišljanje, je razmislil tudi oče, pogledal je sina in dejal:

»Naša hiša je majhna in nas le na pol redi. Če ne misliš le na pol jesti, uči se rokodelstva! Zdaj veš, pa premisli!«

Jožku je bilo po godu, da oče govori z njim kot z možem. Pomislil je, kot se je spodobilo, a je vedel, da je očetova želja že ukaz. Čez nekaj hipov je dejal:

»Učil se bom.«

Oče se je zadovoljno nasmehnil pod brki.

»Ali si pa tudi pomislil, kaj bi bilo zate?«

Jožek ni nikoli mislil na to. Ta hip je bil v zadregi pred samim seboj. Oče mu je pomagal razmišljati.

»Vsako rokodelstvo je lepo, gledati moraš le na to, katero bo tebi in naši vasi koristilo. Čevljarja imamo, krojača tudi, mizarja celo dva. Čemu bi drug drugemu odjemali zaslužek?«

Na te besede je Jožku nekaj šinilo v glavo.

»Stroje bi rad delal,« je rekel.

Skrivnost kolesja se mu je zdela največja vseh skrivnosti; mehanizem, ki se pregljbe in deluje kot živa stvar, ga je zanimal. Kot nevidni prsti je potrkala želja na njegovo srce, plašno je gledal očeta, kakor bo razsodil.

Ta pa je dejal, ko je uprl oči v tla, kot da je v grčavih deskah poda rešitev vseh vprašanj:

»Za ključavničarja pojdi! Spoznal boš tudi stroje.«

Jožku je zatrepalo srce; tudi očetu se je tresla beseda, polna ginjenosti.

»Kdaj grem?«

Bilo ga je nekoliko strah tujih ljudi in vsega, kar ga je čakalo, a hkrati se ga je polastilo neučakano hrepenenje.

Oče je zamahnil z roko.

»Počakaj! Teti napišeš pismo, da ti kaj priskrbi. Potem greš kadarkoli.«

Jožek je uprl pogled v očeta. Njegova beseda, da naj napiše pismo, ga je čudno vznemirila. Kravo je znal na pamet opisati v laškem jeziku in hišo tudi pa še ovco in kozo. Pisma pa še nikoli ni pisal. Tudi laškega ne. Kakor da ne verjame, da je prav slišal, je vprašal:

»Jaz naj pišem?«

»Saj si končal šolo. Meni se trese roka.«

Jožka je zbadlo v srce. Bilo mu je, kakor da mu je kdo naložil breme, ki ga ne more nesti. Osem let se je učil na pamet tujih besed kot papiga in je mislil, da zna zadosti. Zdaj je spoznal, da nič ne zna.

Obotavlja se je vsedel za mizo in vzel črnilo in papir. Gledal je v očeta, kaj mu poreče.

Ta je meril izbo po dolgem in počez, kakor da v mislih sestavlja besede, ki jih bo narekoval.

»Piši!« je rekel. Nato je znova pomolčal, še enkrat pomeril izbo in se obrnil.

»Piši, kar ti pom narekova!«

Jožek je pomolčal pero in pisal z laškim pravopisom izkvarjeno slovensko pismo, kot se je učil v šoli:

Dragha teta,

pruo uass ussi lepu posrauimo in uass pruoissimo de nam no tuo pissmo...

Oče je narekoval in meril izbo. Jože je počasi pisal besedo za besedo, z muko prelival očetove besede na papir, da mu je znoj zalival lica.

Nenadoma se je ustavil, pero je prenehalo škripati. Konec peresnika je vtaknil v usta, oči so gledale osramočeno. Oče je narekoval besedico »če«, ki je Jožek ni znal zapisati in več naslednjih besed tudi ne.

Oče je obstal sredi sobe in pogledal dečka.

»Ali si vse napisal?«

Jožek je molče zanikal in ni umaknil peresnika od ust.

Imam mlin na žago...

(Nekaj za kratek čas iz življenja Franceta Županca. Pripoveduje A. Vauti, selski žup.)

Ni bilo lahko za Franceta Županca, ko mu je na Štefanovo leta 1917 umrla žena Urša. Zapustila mu je 5 otrok, najmlajšo hčer v starosti šestih let. Životarili so v težkih vojnih letih kakor je pač šlo. Uvidel je France, kaj je žena v družini in gospodinjstvu. Ne kaže drugače: moram se spet oženiti.

Pa kje dobiti primerno nevesto? Katera Selanka bo vzela 43-letnega vdovca s petimi otroki in se preselila k njim v hišo, ki je majhna in v slabem stanju, ker jo lastnik, Hollenburški gospod, ne mara popravljati.

Najbolje bo, če pogledam na Obirsko. Tam sem preživel mlada leta, morda se najde katera zame! Tako je modroval France in se po dveh letih vdovstva in v 46. letu življenja podal na Obirsko v svate.

Ne brez uspeha! Pri Pegrinu na Obirskem je služila dekla Rozalija. Ta je bila voljna postati njegova žena. Kako ne bi, saj je snubec zatrjeval, da vsako leto poseka veliko lesa, da ima mlin in žago. Dekla mora dan za dnem od ranega jutra do

Tedaj pa je oče stopil do mize.

»Pokaži, kje si končal!«

Ko je zagledal, kar je bilo napisanega, sta mu bridkost in nejevolja spreletela obraz.

»Fant, kaj pa si se naučil v šoli?«

Sin je gledal, gledal in ni vedel, kaj naj reče. Sramovanje in grenkost sta mu napolnila dušo, v očeh ga je žgalo.

Oče je to opazil, pomečkal list med trdimi prsti in rekel s toplim glasom, polnim sočutja.

»Pa po laško napiši, če ne znaš po naš!«

Vrnil mu je papir. Jožek je nastavljal pero, nobene ni rekel. Čakal je nekaj minut, nato je zapisal besedico: »Car!«

Več ni mogel. Znal je opisati kravo in hišo, znal deklamirati pesmi, ki se jih je naučil na izust. Da bi svoje misli izrazil z besedo, četudi tujo, tega ni znal. Oblila ga je rdečica, bledele je od zadrege in strahu pred očetom.

Ta pa je stal ob mizi in rekel, da bi sina spodbudil: »No!«

Jožek je odložil pero, ustnice so mu zatrepetale in težko, kakor da so s svinčcem obložene, so se mu izvile besede: »Saj ne znam.«

Oče ga je strmo gledal nekaj trenutkov, glava mu je za spoznanje klonila. Nato je sedel za mizo in s komolcem odrinil sina. Molče je vzel pero v trdo, neokretno roko, molče je pisal pismo. Nato ga je molče zaprl in niti besedice ni zinil, ko je stopil iz hiše.

Jožek je sam obsedel za mizo. Bil je kot obsojenec, ki ne ve, kaj je zakrivil. Debeli solzi sta se mu potočili po licih; obrisal si jih je z rokavom in zatrl jok.

pozne večera delati za nizko plačo, na starost pa morda celo prijeti za beraško palico. Vsekakor se ji pri Francetu obljublajo boljši časi.

Tako sta France in Rozalija 8. januarja 1920, torej pred 40. leti stala v Selah pred poročnim oltarjem. Odrasli sinovi in sinovi so se sicer malo muzali, ko so videli očeta pri poroki. A France se je na duhovnikovo vprašanje moško odrezal s svojim »Ja«, enako nevesta in postala sta mož in žena.

Ko sta po končanem ženitovanju na poti proti domu dospela na rob Vorancove njive, odkoder se vidi k Zborcu in na vse gozd-nato hribovje, pokaže France ženi tja in pravi: »Glej, po vseh teh gozdovih sem že sekal!« Previdno pa zamolči, da le kot gozdni delavec Humberka, ne pa kot lastnik gozdov.

Rozalija od doma ni bila razvajena, zato se je na novem domu kmalu udomačila. Nekoč pa pravi možu: Kje pa imaš mlin in žago? Kdaj ju greva gledat?

»Ni ti treba nikamor hoditi. Pokažem ti ju takoj!« Gre in prinese — ročno žago.

Tu imam žago!« Mlin je pa tudi kar tu!« Vzame iz omare — mlin za kavo in ga ji da v roke. Vidiš moj mlin in žago. Nič se ti nisem zlagal.

Pa Rozalija možu nič ni zamerila njegove prekanjenosti. Imela ga je pač res rada.

Vselej, kadar je prišel domov, se je med njima začel razgovor takole:

On pri vratih: »Kdo je prišel?«

Ona: »Moj ljubi mož France Županc!«

Nato spet ona: »Ljubi moj mož, kaj boš pa jedel?«

On: »Ljuba moja žena, samo malo kofeta!«

Veliko veselje je imel France, če je svojo ženo malo potegnili.

Nekoč pride od maše domov. Pred vrati pa obstane in začne tarnati in klicati: »Ljuba moja žena, pomagaj mi čez prag!«

Žena prihiti, ga prime in se na vso moč trudi, da ga prenese ali privleče čez prag v sobo. Tam se France zavna, zasmeji in pravi: »To bi ti pa vendar morala vedeti: če sem prehodil vso pot od vasi do doma, da bi tudi čez prag še mogel stopiti!«

Nekoč je kupil nove hlače in jih doma oblekel in pomeril, kako mu stojijo. Žena, vesela novih moževih hlač, mu pri tem streže. On pa spretno potegne eno hlačnico višje in pravi:

»Poglej, nove hlače, pa tako skažene! Ena hlačnica je daljša od druge!«

To se pa da popraviti! Čakaj, odrežem jo, kolikor je predolga!«

Rečeno, storjeno! Ko žena spravlja škarije nazaj, mož hitro spusti hlačnico dol in pravi:

»Kaj pa je to? Zdaj je pa ta hlačnica predolga!«

»Bom pa še to odrezala!« In zopet so škarije izvršile svoje delo.

Nič zato, da je nove hlače pokvarila! Da je le svojo ljubo ženo tako prekanil!

Neko leto so on in drugi gozdni delavci nasekali veliko lesa in hlude spravili skupaj. Bil jih je velik kup. Jeseni so les merili. Nekateri so hlude valili, France je meril in klical mero gozdarju, ki je nato mero zapisoval. Ves dan so že merili. Šele proti koncu je gozdar ugotovil, da France številki niti pozna ne. Bil je grozno hud, ker je bilo delo celega dne zaman. Treba bo ves ogromen kup še enkrat preravnati in premeriti. Seveda Francetu tega posla ni so več poverili.

Pa glej! Razlika med drugim in prvim merjenjem je bila zelo majhna. Tako dobro je France z očesom premeril vsak hlod.

Pred dobrimi 25. leti se je France iz razpadačo Spod. Zborčeve hiše preselil v graben v »Hubertusov dvorec«. To je lesena stavba, prostorno zgrajena za humberske konje, potem pa preurejena za stanovanjsko hišo. Tu je France, delaven, marljiv in dobre volje, kakor vedno, preživljal kot rentnik stara leta, dokler mu niso moči ospešale. Umrl je, dobro pripravljen na smrt, star 79 let, poleti leta 1953.

Žena pa za dobrim možem še sedaj žaluje.

JULES VERNE:

113

Potovanje na

Luna*)

In res, če s takim opraviлом niso izstrelku spremenili smeri, je pa bilo vsaj brez poledel in želodcu je celo koristilo. Temu Michelu so se res utrinjali samo dobri domisleki.

Zajtrkovali so torej ob dveh jutraj. Toda čas ni tu nič pomenil. Michel jima je postregel s svojim običajnim jedilnim listom in zajtrk so zalili s steklenico izvrstnega vina, ki ga je Michel izvelikel iz svoje skrivne kleti. Če jim ni prišlo nič več pametnega na misel, je bil temu kriv chambertinec letnika 1863.

Po zajtrku so zopet opazovali okolico.

Okrog izstrelka so v enakomerni razdalji leteli predmeti, ki so jih bili odvrgli. Kroglja je krožila okoli lune očitno po brez-zračnem prostoru, ker bi sicer različna specifična teža gibanju takih predmetov sorazmerno spremenila njihovo hitrost.

Na tisti strani, kjer je bila zemeljska obla, niso videli ničesar. Komaj en dan je minil, odkar je bil opolnoči prejšnjega

dne zemljin »mlaj«. Zato bodo njen kratek, osvetljen od sončnih žarkov, lunini prebivalci šele čez dva dni lahko rabili namesto ure; v njenem vrtenju okoli osi gre namreč vsaka njena točka vsakih štiriindvajset ur skozi isti lunin poldevenik.

Na strani, kjer je bila luna, je bilo drugače: zemljina spremljevalka se je svetila v polnem sijaju med neštevilnimi ozvezdji, ki jim lunini žarki niso skalili čistega bleška. Na lunini plošči so se spet pojavile ravnine v tistih temnejših odtentkih, kakor jih vidiš z zemlje. Ostali deli so se na njej še dalje živo lesketali in sredi tega splošnega blišča je ko sonce bleščal Tycho.

Barbican izstrelku nikakor ni mogel določiti hitrosti, po zakonih racionalne mehanike pa je vendar lahko sklepal, da hitrost izstrelka enakomerno pojema.

Če je krogla zarisala tir okrog lune, je moral biti ta eliptičen. Znanost dokazuje, da mora biti tako. Nobeno telo, ki zaradi privlačnosti kroži okoli drugega telesa, ni izvzeto iz tega pravila. Vse poti v vesolju so elipse, take so poti satelitov okoli planetov, poti planetov okoli sonca in tudi pot sonca okrog neznane zvezde, ki se okoli nje vrti. Zakaj naj bi bil izstrelk

»Topniškega kluba« izjema v tem splošnem zakonu?

Pri eliptičnih poteh je telo, ki deluje s svojo privlačnostjo, vedno v gorišču elipse. Satelit je torej zdaj bliže, zdaj dalje od telesa, okrog katerega se vrti. Kadar je zemlja najbližja soncu, je v svojem periheliju, kadar pa je v točki, ki je od sonca najbolj oddaljena, je v svojem aheliju. Če govorimo o luni, je v perigeju, kadar je zemlji najbližja, v apogeju pa, kadar je od nje najbolj oddaljena. Če uporabimo ustrezne izraze, s katerimi bi obogatili jezik astronomov za primer, ko bi izstrelk ostal lunin satelit, bi rekli, da je v svoji od lune najbolj oddaljeni točki v svojem »aposeleenu«, v najbližji točki pa v svojem »periseleenu«.

V tem zadnjem primeru bi moral izstrelk doseči svojo največjo hitrost, medtem ko bi bila v prvem primeru njegova hitrost najmanjša. Izstrelk je očitno letel proti svoji aposeleenski točki in Barbican je pravilno sklepal, da bo do te točke njegova hitrost pojema, nato pa polagoma naraščala, ko se bo izstrelk znova bližal luni. Hitrost izstrelka bi bila enaka nič, če bi se točka njegove največje oddaljenosti krila

s točko, v kateri sta privlačni sili zemlje in lune v ravnotežju.

Barbican je ravno razmišljal o posledicah, ki bi iz takih različnih položajev nastale in ravno je skušal dognati, kako bi se z njimi okoristil, ko ga je nenadoma zmotil Michel Ardan, ki je vzkliknil:

— Vraga, pravi bedaki smo!

— Ne rečem, da nismo, je odvrnil Barbican, toda zakaj?

— Ker imamo zelo preprosto sredstvo za zmanjšanje hitrosti, s katero se oddaljuje-mo od lune, pa ga ne uporabimo.

— Katero sredstvo je to?

— Izkoristimo odbojno silo, ki nam jo lahko nudijo naše rakete.

— Ali res? je rekel Nicholl.

— Te sile res še nismo izrabili, je odgovoril Barbican, toda izkoristili jo bomo.

— Kdaj? je vprašal Michel.

— Ko pride pravi trenutek. Glejta, prijatelja, v sedanjem položaju izstrelka, ki glede na luno leži poševno, bi naše rakete izstrelku res lahko spremenile smer, toda oddaljile bi ga od lune, namesto da bi ga ji približale. A vidva resno želita priti na luno?

(Dalje prihodnjič)

900-letnica Beljaka

(Nadaljevanje s 4. strani)

odtlej je ostal v sklopu hišne posesti te vladarske rodbine. Danes tvori eno izmed najvažnejših trgovskih središč Koroške.

Med govorniki velja omeniti bamberškega župana dr. Mathieuja, ki je prispel na proslavo in obudil nekaj spominov na preteklost. Tako je med drugim omenil, da so vsako leto hodili beljaški mestni očetje po nasvete in navodila v Bamberg. Obenem pa so se ondi Beljačani postavili kot dobri pivci. Tako se glasi obračun v bamberškem arhivu iz leta 1515: »14 vrčev vina za gašenje žeje beljaških mestnih očetov« (en vrč = 3 litre). Okoliški, slovenski kmetje so jih pa že prekosili. Pod datumom 11. januarja 1917 pa je zabeleženo: »6 vrčev vina za ugasitev žeje dveh zastopnikov upornih kmetov«, ki sta prišla v Bamberg zagovarjat pravice svojega stanu.

Danes Beljak ni več bamberška fevdalna posest, temveč moderno prometno in gospodarsko središče, ki povezuje tri države in posreduje med njimi blagovni promet. Naloga trgovine pa ni le posredovanje blagovnih dobrin, temveč tudi pospeševanje človeških odnošajev med sosedi.

Filmska ocena

ZNAKI ZA OCENO FILMOV: I = priporočljiv za vse; Ia = priporočljiv za odrasle in zrelejšo mladino; II = za vse; III = za odrasle in zrelejšo mladino; IV = le za odrasle; IVa = za odrasle s premislekom; IVb = za odrasle z resnim premislekom; V = odsvetujemo; VI = odklanjamo; + ga priporočamo; ++ film je res vreden, da si ga ogledamo.

Borovlje:

Sobota, dne 13. 2.: Das Totenschiff (IVa). — Nedelja, 14. 2.: Die Nacht vor der Premiere (IV). — Torek, 16. 2.: Roman einer Dirne (IV). — Četrtek, 18. 2.: Väter und Söhne (IV).

Bistrica v Rožu:

Sobota, 13. 2.: Von allen geliebt (III). — Nedelja, 14. 2.: Mein Schatz ist aus Tirol (III). — Sreda, 17. 2.: Unter Einsatz des Lebens (IVa).

Št. Jakob v Rožu:

Sobota in nedelja, 23. in 14. 2.: Das Schloß in Tirol (II). — Torek, 16. 2.: Unternehmen Donnerschlag (IVb).

Sijajen sanjski svet na ledu

Blesteče gostovanje dunajske »Revije na ledu« v Celovcu

Za nekaj ur se novozgrajena celovška velesejmska dvorana, kot na mig nevidnega čarovnika, spremeni v čudovito sliko iz tisoč in ene noči, ko pod mogočnimi reflektorji na blesteči ledeni ploskvi nastopijo umetniki in umetnice dunajske »Revije na ledu« (Eisrevue). Sedemnajst vrhunskih solistov in solistk ter baletni zbor 30 mladih, lepo raščenih in športno treniranih deklet v razkošnih kostumih nas zapelje v pravljčni svet, najprej v »pristanišče ljubezni«, nato pa na — luno. Športno znanje, disciplina in izbran okus se srečujejo v tem dunajskem ansamblu, ki ima za seboj sicer izkušnje 21 let dela, a je po programu in domislicah še vedno mladostno svež, v ubrano celoto.

Najprej velja omeniti tri zvezdnice te skupine, tri bivše evropske prvakinje v drsanju, ki so še vedno športnice in umetnice obenem. Vsako pa odlikuje osebna nota. Ingrid Wendl je očarljiva dunajska deklica, tip ki je v vseh dobah dajal posebno značilnost obdonavski prestolnici in bogatil njene čare. Hanna Eigel je razkošna, svetlolasa, zrela Venera na ledu, dr-

tvorita harmoničen par. Tudi ostali solisti spadajo vsi v vrhunski razred. Baletni zbor pa odlikuje poleg dobrega drsalnega znanja še prijeten nastop, ki ni imel na sebi nič ledenega ali lutkastega.

Predaleč bi nas zavedlo, opisovati posamezne točke. Bilo je mnogo lepote, športnega znanja pa tudi šegavosti in duhovitih domislic. Vendar pa moramo posebej ome-

Ena izmed ustvaritev »Revije na ledu«: Deklice iz Texasa.

salka, ki posebno učinkuje v »Zlati pagodi«. Eva Pawlik pa še vedno preseneča s športno brzino ter premišljeno lepoto svojih drsalnih likov. Ni čuda, saj je poleg naporenega športnega treninga, številnih tekem in nastopov našla še čas, da si na univerzi pripori doktorat iz filozofije. Z Rudolfom Seligerjem — njenim soprogom —

niti ples nevestic v prvem delu ter krasni ruski ples v drugem, in se razume živahni in obenem mogočni zaključni valček, kajti brez slednjega res nobena dunajska revija ne more biti.

Skratka, tri ure so prekmalu minile in gre vsa pohvala prirediteljem, da so ta ansambel, ki je na svojih gostovanjih zbral okrog sebe že 1 milijon gledalcev po vsej Evropi, povabili tudi v Celovec. Skupina gostuje še do nedelje 14. t. m. in so predstave vsak večer ob 8. uri zvečer.

GLEDALISČE V CELOVCU

Petek, 12. 2.: Der Zerrissene, komedija. — Sobota, 13. 2.: Der Zigeunerbaron, opereta. — Nedelja, 14. 2. ob 15.00 uri: Die schöne Helene, opereta. — Sreda, 17. 2.: Die schöne Helena, opereta. — Četrtek, 18. 2.: Der Zerrissene, komedija. — Petek, 19. 2.: Ein Walzertraum, opereta (premiera). — Sobota, 20. 2.: Die Entführung aus dem Serail, opera. — Nedelja, 21. 2. ob 15.00 uri: Ein Walzertraum, opereta.

Začetek predstav: ob delavnikih ob 20.15 uri, ob nedeljah ob 15. uri.

KRATKE VESTI

Posebne vrste pokoro je naložilo sodišče v Frankfurtu 22-letnemu pleskarju Siegfriedu Rebelu, ki je bil pomazal nekaj avtomobilov s kljukastimi križi. Obsojen je bil na mesec dni zapore in v tem času bo moral prebrati knjigo Evgena Kogona o nacističnih zločinih »Der SS-Staat« ter nato ravnatelju zapore predložiti 10 strani dolg lasten spis o nacističnih grozodejstvih.

Caryl Chessman je zopet izgubil eno bitko v svoji dolgi vojni za revizijo procesa, v katerem je zaradi umorov in nasilstev bil obsojen že pred leti na smrt. V ječi je napisal knjigo o svojih zločinih, ki mu je prinesla milijone. Ze večkrat je bil določen dan usmrtnice, toda vselej je Chessmann, ki je svoj čas v zaporu izkoristil tudi za pravne študije in postal pravcat strokovnjak za kazensko pravo, s svojimi prizivi dosegel v zadnjem trenutku odložitev kazni. V glavnem se opira na dejstvo, da je sodni zapisnikar, ki je stenografsko beležil njegov proces, umrl še preden je prepisal svoje beležke v navadno pisavo. Zato Chessmann trdi, da je postopek pomanjkljiv in da je treba vse skupaj začeti od kraja. Sedaj je prizivno sodišče odklonilo njegovo zadnjo pritožbo in določilo 19. februar kot datum izvršitve smrtne kazni. Chessman pa je kljub dolgim letom ječe še vedno trmast, kajti noče prositi ameriškega predsednika Eisenhowerja za pomilostitev.

Nov plašč rabi princeska Anna, hčerki- ca angleške kraljice Elizabete, trdi london- ski masovni list »Sunday Pictorial«. List pravi, da so ljudje več tednov videli princesko v istem plašču za Božič, na nedeljskih izletih, na poti v cerkev. List meni, da je plašč morda punčki posebno všeč, vendar bi morala njena mati - kraljica vedeti, da se milijoni staršev po vsej Angliji in kolonijah pri oblačilni modi svojih otrok ravna po tem, kaj nosi princeska. Pri tem pa je seveda povsem postranskega pomena, če je plašček še kar dober. Menijo, da so tekstilni podjetniki in trgovci spravili ta članek v časopis, da prodajo več blaga.

Še 30.000 ljudi trpi na posledicah atomske eksplozije v Hirošimi, japonskem mestu, na katerega je leta 1945 padla prva atomska bomba v zgodovini. Med njimi je 63 težkih bolnikov, ki ležijo v posebni bolnici za atomske žrtve, ki so jo ondi ustanovili in jo še vodijo Amerikanci. Naslednjih 63 bolnikov pa prihaja na ambulančno zdravljenje. Lani je bilo 180 pacientov odpuščenih kot »pogojno ozdravljenih«, umrlo pa jih je 39.

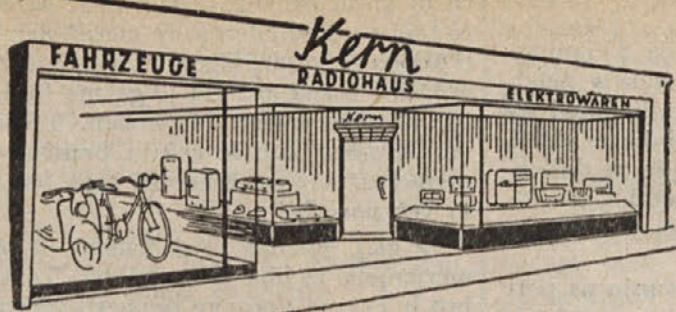

Hoover Alfa-pralni stroji, šivalni stroji, kolesa raznih znamk in domači deli, mlinci, drobilniki, posnemalniki, molzni stroji in vsi ostali kmetijski in gospodarski stroji, najceneje pri

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

— Plačila tudi na ugodne obroke —

Radio aparati
Šivalni stroji
Kolesa
V VELIKI IZBIRI
**Radiohaus
KERN**
Klagenfurt, Burggasse
Ugodna plačila na obroke

Velika zimska razprodaja do 20. februarja 1960!

	Šil.
Zimnice Ia-Afrik	251.10
Zimnice Ia-Afrik obojestransko mehko vatrane	283.50
Zimnice Ia-Afrik, mehke, posebna izdelava s platinenim gradlom	315.—
Zimnice — „Federkern“, z volno polnjene, 10-letna garancija	448.20
Prešite odeje, ročno delo, na obeh straneh klotin, dobro vatrane	116.10
Brokatne prešite odeje Ia trpežne odeje, ročno delo, velike	162.—
Zglavnike, 60x80 cm velike, rdeče ali modre barve, z garantiranim inleto	37.80
Pernice z 2 kg kitajskega gosjega perja	292.50
Pernice „Halbdaunen“ garantiran inlet, z 2 kg prima puhom polnjene	342.—
Flanelaste rjuhe, bombaž	33.30
Flanelaste rjuhe, posebno velike 140x240 cm	56.25
Flanelaste odeje, 130x185 cm, velike	73.80
Perje za zglavnike, dobra kvaliteta, kilogram po	18.—

Povrh tega pa nudimo po močno znižanih cenah:

Flanelaste moške srajce, zimsko spodnje perilo za moške in dečke, macco spodnje hlačke, volnene nizke nogavice in golenice, zimsko perilo za žene in dekleta, volnene ženske nogavice, volnene moške in ženske rokavice, ženske flanelaste nočne srajce, volnene šale in rute, damske volnene puloverje itd. Brezobvezno ogled.

KRISCHKE & CO.
Klagenfurt, 8.-Mai Straße 3

Mizarskega pomočnika in mizarskega vajenca sprejemem takoj. Ponudbe na upravo lista pod značko „Mizar“.

INVENTUR- Räumungs- Verkauf

zu tief reduzierten Preisen
bieten wir Ihnen modernste

**Vorhangstoffe
Teppiche
Bettvorleger
und Bettumrandungen**

MÖBELHAUS

STADLER
KLAGENFURT

THEATERGASSE 4

Ne zamudite velike zimske razprodaje

perila,
blaga
in volne

za moške, ženske in otroke

po zelo znižanih
in ugodnih cenah pri

L. Maier
Klagenfurt, Alter Platz 35

TEPPICHHAUS

RADLMAYR

VILLACH

ima v času

BELIH TEDNOV
od 30. januarja do 20. februarja
IZREDNO NIZKE CENE